

165

11461

complet

Cuốn thứ 1

Giá : 0\$50

INDO-CHINOIS

1098

(1)

KỂ LẠM NGƯỜI CHIU

Lý-chánh-Tam lên xe kiêng đi về, Tí-ai-cám-Vết ngồi dựa cửa sổ ngó theo

TÍN-DỨC THƯ XÃ xuất bản
37, rue Sabourain - Saigon

Tác-giã:
HỒ-BIỂU-CHÁNH

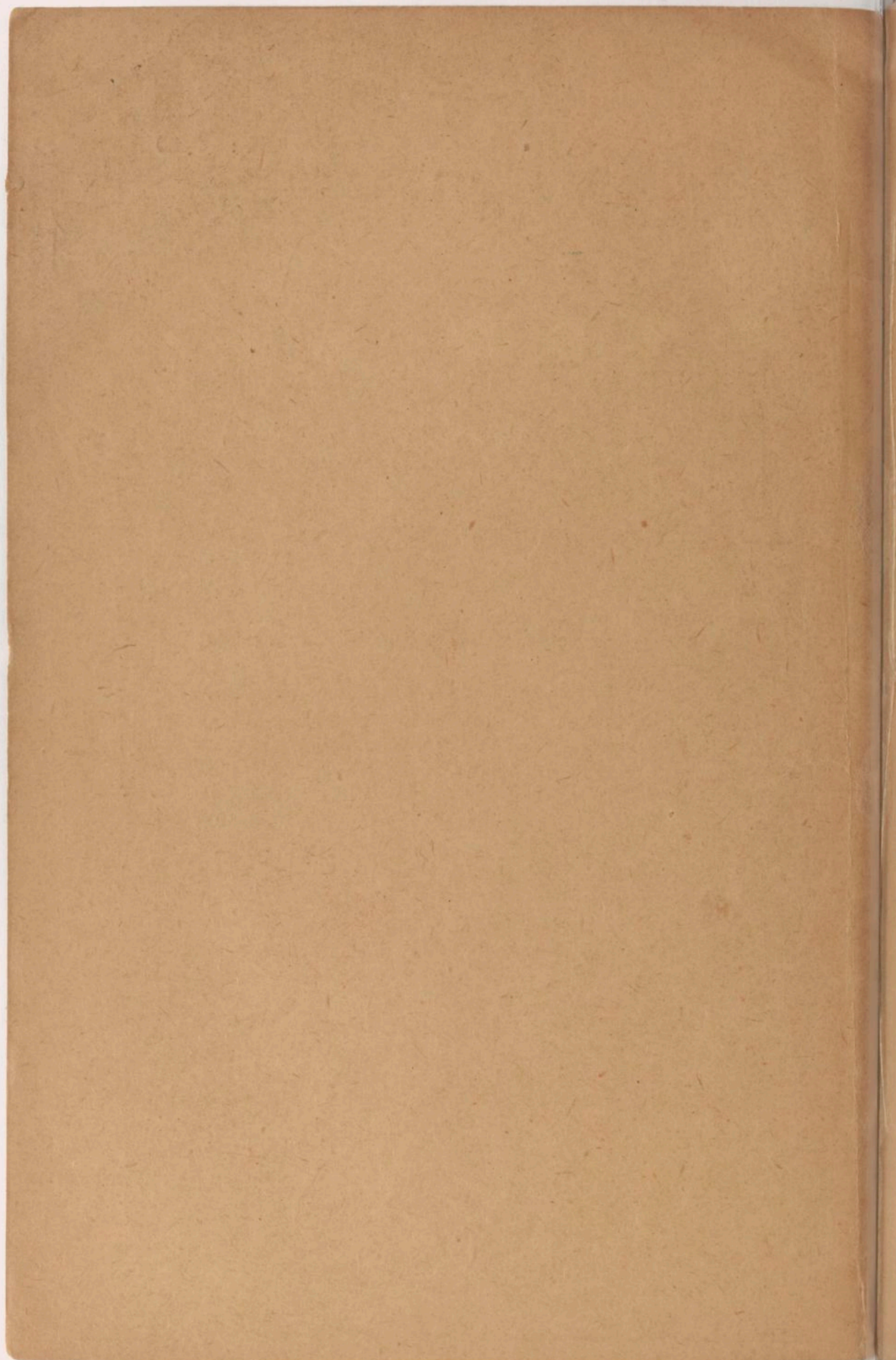
CLICHE - H. TUC.

SAIGON — IMPRIMERIE TIN-DUC THU XÃ

89 Indoch.
1098

No 97
Frage chung melle ec.
le 21/11/19

1098

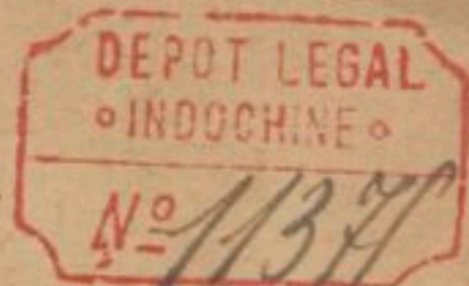

KE LAM NGƯỜI CHỊU

CUỐN THỨ NHỨT

1.-- ĐỒNG THINH TƯƠNG ỨNG

Mày bữa rày nhứt-báo ở Saigon rạp nhau mà khen ngợi rạp hát Casino hát tuồng « Les Misérables » hay lắm.

Nàng Lý-'ổ-Nga ưa coi hát bộ, chớ ít ham coi hát bóng, nhưng vì nàng ở nhà cứ đọc truyện hoài rồi cũng buồn, mà lại thấy nhứt báo khen quá, nên tối lại nàng rửa mặt, gỡ đầu, thay quần, đổi áo, tính đi coi thứ hát bóng một bữa mà chơi.

Nàng bước vô rạp hát thấy có người ta ngồi rải-rác các hạng ước chừng năm sáu chục người. Nàng lựa hàng ghế trống rồi phăng phăng đi lại ngồi cái ghế đầu, dặng vàng hát đi ra cho dễ.

Nàng Tố-Nga mình mặc một cái áo tở đen, phía trong lót màu bông hường lợt, dưới bẹn một cái quần lụa trắng chơn mang một đôi giày nhung đen. Tuy tay có đeo một bộ cà-rá hột xoàn, tai có đeo một đôi bông hột xoàn, và cổ có đeo một sợi dây chuyền cũng nhận hột xoàn, song sự trang-suất của nàng coi cũng tầm thường, chớ không có vẻ chưng diện chi hết. Chẳng hiểu vì có nào lúc nàng mới đi vô thì người ta lại chong mắt day đầu mà ngó nàng, rồi chừng nàng kiếm chỗ ngồi yên, người ta lại cũng cứ ngó nàng hoài nữa. Có lẽ nàng thấy người ta ngó thì nàng e-lệ, nên nàng lột cái khăn màu hột gà xuống mà bỏ trong lòng, rồi với tay lấy tờ chương-trình hát bóng cầm mà coi.

Cách chằng bao lâu có hai người đàn-bà đi vô, rồi xăm-xăm lại hàng ghế của Tố-Nga mà ngồi, người nhỏ chừng mười bảy mười tám tuổi, thì ngồi một bên Tố-Nga, còn người lớn, tóc đã bạc hoa râm, thì ngồi kê đó nữa.

Tổ-Nga liếc mắt ngó người trẻ tuổi, mà người ấy cũng liếc mắt ngó nàng hai người ngó nhau rồi cười, nhưng vì không quen với nhau, nên không chào hỏi chi hết.

Hai người mới vô đó ngồi vừa yên chỗ, thì người trẻ tuổi nói với người kia rằng: « Minh ngồi hàng ghê này có gán một chút. Chớ chi mình vô sớm, mình mua giấy ngồi phía sau để coi hơn? » Người kia đáp nhỏ nhỏ rằng: « Ngồi đây cũng được. Phía sau có Tây nhiều, khó lòng. »

Tổ-Nga nghe người nhỏ kêu người lớn bằng dì, thì biết không phải là mẹ con. Nàng coi kỹ thì thấy người lớn mặc áo xuyên đen, quần lãnh đen một tay đeo một chiếc huyền, mang một đôi dòn. Người ấy răng trẻo mập-mạp, tuy tóc đã điểm bạc mà da mặt chưa đen. Còn người nhỏ mặc áo màu nguyệt bạch, quần lãnh đen, đầu choàn khăn lụa trắng có thêu bùa, chơn mang giày thêu kim-tuyến, tai đeo bông hột xoàn, cổ đeo một sợi dây chuyền nhỏ có hạt ba hột xoàn lớn, tay trái đeo một chiếc cầm thạch, tay mặt đeo một chiếc huyền cần. Người lớn dáng dấp, không mập mà cũng không ốm nhưng mà cườm tay no tròn, ngón tay suông duột, bàn tay dịu nhiều, da mặt không đỏ phân mà trắng trong môi không thoa son mà ửng đỏ, răng nhỏ mọc lại trong nhàn, mắt hiền lương lại sáng rõ.

Tổ-Nga thấy người nhỏ dung nhan thiệt là đẹp-dẽ, muốn làm quen đặng hỏi thăm coi người ở đâu, song nàng chưa kiếm được chức mà làm quen, thì lại nghe rung chuông sửa soạn hát.

Đèn trong rạp hát tắt hết, rồi nghe phía ngoài cửa máy quây lạch xạch. Cách chảng bao lâu khởi sự hát. Người lớn ai cũng ngồi im-lìm nhắm mắt mà coi, duy có sắp con nít la ó rồi lại vỗ tay vang rân.

Tổ-Nga mắc coi, nên cái khăn rút xuống đất nàng không hay. Người con gái ngồi một bên đó dòm thấy, lật dật cúi xuống lượm giùm, rồi đưa cho nàng. Tổ-Nga cười và nói: « Cám ơn cô » tiếng nghe ngọt xót.

Hai người đều có ý muốn làm quen với nhau, lại cũng muốn thừa cái dịp ấy mà nói chuyện, ngặt vì bóng

đương chớp, đèn còn tắt, liệu thế nói nhiều không tiện, nên làm lơ mà coi hát. Bỗng chớp đến lúc nàng Fantine khóa khóa, phải cắt tóc nhờ rặng mà bán đứng lấy tiền trả cho người lính nuôi con mình thì hai nàng đều cảm xúc nên ứa nước mắt một lượt. Thình lình hết lớp, họ vặn đèn khi bực lên sáng lòa. Hai nàng người nào cặp mắt cũng ướt rướt, người nào cũng sợ hổ thẹn, nên đồng thời tay vào túi móc khăn nhỏ ra mà lau nước mắt.

Tổ Nga thấy nàng ngồi một bên đó cứ gạt lòng ỉu rình, thì nàng hết ái-ngại nữa, nên nàng day qua mà nói rằng : « Tuồng này hát coi động lòng quá, cô bà. » Nàng ấy liền chúm-chím cười và đáp rằng : « Nay giờ tôi khóc ngay. Tôi thấy người đàn-bà mà bị khốn khổ quá như vậy tôi chịu không được. Tôi hay mũi lòng lắm, nên tôi ít muốn đi coi hát. »

Tổ-Nga nghe mấy lời thật-thà ấy rất hiệp với ý nàng nên nàng nói tiếp rằng :

— Tôi cũng vậy. Tôi coi hát hề tới mấy khúc người ngay mà bị hoạn-nạn, thì tôi chảy nước mắt. Hôm nay tôi thấy nhứt-báo khen tuồng này hay lắm, nên bữa nay tôi đi coi thử, té ra tuồng hay thiệt.

— Tôi cũng vậy. Tại tôi thấy nhứt-báo khen quá, nên tôi mới xin đi tôi dắt tôi đi coi đây.

— Nhà cô ở đâu ?

— Tôi ở trong Chợ lớn.

— Di đây là di ruột của cô hay là di sao ?

— Di ruột tôi. Chị ruột của má tôi. Còn cô ở Saigon hay là ở lục-tỉnh lên chơi ?

— Tôi ở Saigon. Tôi người gốc ở Trà-Vinh, mới mua nhà về ở trên này chừng vài năm nay.

— Thầy đời về làm việc ở trên này hay sao ?

— Không. Ở nhà tôi làm việc Tòa-Án dưới Mỹ-Tho. Vì thằng em tôi nó còn học trong trường Chasseloup, mà tôi muốn gần-gũi nó, nên mới mua nhà mà ở trên này.

— Thầy làm việc dưới Mỹ, sao cô lại ở trên này ?

Tổ-Nga nghe hỏi câu đó, thì nàng cúi mặt bộ coi buồn xo, song nàng gượng mà đáp rằng :

— Vì tôi còn có một mình má tôi, nên tôi phải ở hủ-hỉ với má tôi cho vui..... Cô có chồng hay chưa ?

Chuyến này tới nàng mặc áo màu nguyệt bạch ấy ngho hỏi như vậy, có sắc hồ thẹn, nên cũng cúi mặt xuống và đáp nhỏ nhỏ rằng :

- Chưa.
- Hai bác còn mạnh giỏi hết há ?
- Tía má tôi đều khuât hết.
- Nếu vậy thì bây giờ cô ở ở di đây phải hôn ?
- Phải.
- Cô nă n nay được mấy tuổi ?
- Tôi mười bảy tuổi.
- Té ra cô nhỏ hơn tôi 3 tuổi.

Hai nàng mới nói chuyện tới đó, kể họ tắt đèn hát iệp, nêa phải nính thính để coi hát. Từ đó về sau, hê hê t ớp thì hai nàng nói chuyện với nhau, lúc thì luận về uông hát, lúc thì hỏi việc gia đình, tuy mới gặp một lần đầu, mà câu chuyện có hơi dan-diu, chẳng khác nào như đã quen biết lâu rồi vậy.

Gần mười một giờ rưỡi mới vãng bát. Tổ-Nga khuyên đi cháu nàng ở Chợ-Lớn đó ngồi nán đợi họ ra bớt rồi mình sẽ ra sau, cho dề. Khi đứng dậy đi ra, Tổ-Nga mới nói với hai đi cháu người ấy rằng : « Về Chợ-Lớn đường vắng quá, tôi sợ đi xe-kéo không tiện. » Người lớn tuổi đáp rằng : « Dám đi xe-kéo đâu. Đè ra ngoài kiể.n xe mui mướn đi. »

Ra tới cửa rồi, Tô-Nga từ giã, bèn nói với người con gái ấy rằng : « Nhà tôi ở trên, đường Thuận-Kiều, số 112 ; tôi mời cô với dì bữa nào có dịp ra ngoài này ban ngày, thì ghé nhà tôi chơi. » Nàng ấy cúi đầu và đáp rằng : « Cám ơn cô, để khi nào có dịp tôi sẽ ra thăm cô. Còn cô cũng vậy bữa nào cô có vô Chợ-Lớn chơi, tôi cũng xin cô ghé nhà tôi uống nước. Tôi ở đường Cây-Mai, số 82. » Hai nàng cúi đầu chào nhau rồi lên xe-kéo mà đi.

Tổ-Nga về dọc đường, trông trí thắm khen nàng ấy hoài, không biết nàng là con của ai, mà dung nhan đẹp đẽ vẫn nói có duyên, tướng đi tướng đứng dịu dàng, cách ngó cách cười đăn-thăm, thuở nay chưa gặp một nàng nào ngôn dung được như vậy.

Nàng này là con gái của ông Bang-Siêu, tên nàng là Thái-Cầm-Vân năm nay được 17 tuổi rồi mà chưa có chồng. Ông Bang-Siêu là người Triều-Châu, ở bên Tàu qua An-nam hồi 22 tuổi. Ông buôn bán làm ăn khá lần lần, rồi ông mới lập một tiệm trà tại đường Gia-Long. Ông cưới một người vợ An-nam ở phía dưới Cầu-Giuộc, cách ít năm mới sanh nàng Cầm-Vân. Ông buôn bán càng ngày càng thêm khá, nên tiệm của ông càng ngày càng thêm lớn. Vì ông là người chơn-chất ngay thẳng, bởi vậy tuy ông không phải giàu lớn, nhưng mà người một nước đều tin cậy ông, nên có một năm nọ đều hiệp nhau mà cử ông làm Bang-Trưởng.

Khi Cầm-Vân được 9 tuổi, ông Bang-Siêu để tiệm trà cho vợ coi, dặng ông về Tàu mà thăm tổ quán. Ai cũng tưởng ông về Tàu ít tháng rồi ông trở qua, nào dè ông đi mới có một tháng rưỡi, thì có thư bên Tàu gửi qua nói ông chết.

Vợ ông Bang-Siêu lấy làm bối rối, phần thì tiệm lớn mua bán bạc muôn, phần thì bà không biết chữ Tàu, bà không xem xét sổ sách được. Bà sợ tài-phú gian lận, bởi vậy bà sang tiệm cho người khác, lấy ba muôn rưỡi đồng bạc, bà mua năm căn phố lâu tại đường Cây-Mai, giá hai muôn tám, còn bảy ngàn bà để làm vốn mà nuôi con. Bà dọn ở căn đầu, còn lại bốn căn bà cho mướn, mỗi tháng góp tiền phố được vài trăm đồng.

Qua năm sau bà cho Cầm-Vân vào nhà trắng Chợ-Lớn mà học. Cầm-Vân ần khiếu thông minh, lại nhờ tánh cần cố, nên nàng học mới 5 năm nàng đã biết nói tiếng Tây, biết iết chữ Tây đủ dùng, mà nàng lại biết thêu thùa và may vá khéo lắm. Nàng tính học luôn cho đến 20 tuổi mới thôi, chẳng dè khi nàng mới được 15 tuổi, mẹ nàng ty trần, nhà cửa không ai coi, bởi vậy nàng phải thôi học dặng về nhà mà cai quản sự nghiệp. Nàng không có bà con đông: bên nội thì có vài người chú họ mà thôi, chớ không có bà con ruột; còn bên ngoại thì có một người dì, chồng chết, không con, ở dưới Rạch-Kiến chớ không còn ai nữa.

Vả Cầm-Vân là con khách Triều-Châu, nhưng vì

cha chết hồi nàng còn nhỏ dại, rồi từ ấy về sau hể ở nhà thì gần-gũi với mẹ An-nam, vô trường thì bầu-bạn với con gái An-nam, nàng tập tánh nết lễ nghĩa theo người An-nam, bởi vậy nếu ai không rõ cội rễ của nàng thì chẳng bao giờ mà nghi nàng là con khác nhà. Khi mẹ nàng khuất rồi nàng liêu ở một mình tiệp, nên năn-nỉ với dì, là cô ba Hải, về ở với nàng. Cô ba Hải cũng có yốn năm bảy trăm, chớ không phải nghèo cực gì, nhưng vì bà không chồng, không con, ở một mình quanh-hiu, lại thầy cháu còn nhỏ dại không nở không bảo bọc nó, bởi vậy bà mới bán nhà cửa về ở với Cẩm Vân.

Cẩm-Vân cư tang báo hiếu cho mẹ thiệt là chín chắn. Trọn hai năm nàng xán-bần ở trong nhà mà hú-hí với dì chẳng hề khi nào nàng ló ra đường, họ khen hát Quảng Đông hay nàng cũng làm lơ, mà họ đôn lễ Khổng-Tử lớn nàng cũng không kể. Nàng mới mắng tang mẹ được vài tháng mà đã có hai người mái-chín với một người con ông Pang cậy mai nói mà cưới nàng. Trong ba chỗ ấy nàng không ưng chỗ nào hết. Hai người chú một họ đèn khuyên lớn làng hết sức, mà nàng cũng không chịu. Họ giận họ rầy và hỏi vì có nào mây cl.ồ đ.ư giàu có xứng đáng mà nàng lại chê hết thấy, thì nàng nói rằng nàng còn nhỏ, nên chưa muốn lấy chồng, chớ nàng không nói duyên cớ nào khác.

Bữa nay nàng đọc nhật-báo thấy có lời khen rạp hát Casino ngoài Saigon hát tuồng mới hay lắm nàng mời dì đi coi thử, nên mới gặp nàng Tố-Nga mà làm quen đó.

Còn nàng Tố-Nga là con bà Tống Hiên, gốc ở Láng-Thé, thuộc trong tỉnh Trà-Vinh.

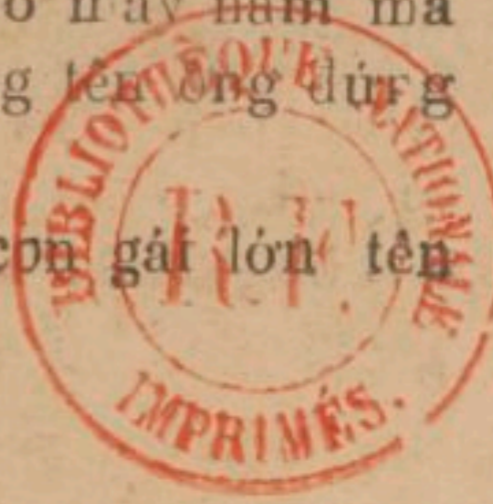
Không ai biết ông Tống Hiên sanh đẻ tại xứ nào. Theo lời mây ông già bà cả nói lại, thì lúc Hiên còn trai tráng, anh ta đèn Láng-Thé kiếm chỗ ở làm ăn. Anh ta vào ở đợ với cự Hương-cả-Khoan. Hương-cả-Khoan có chừng vài chục mẫu ruộng mà thôi, chớ không giàu chi lắm. Vợ ông chết sớm, để lại cho ông một đứa con gái tên là Thị-Lài. Lúc ông mười tám Hiên ở, thì Thị-Lài được 21 tuổi rồi mà chưa có chồng. Tuy Hiên nghèo đi ở đợ,

nhưng mà anh ta biết chữ nho chút ít, bộ tướng mạnh-
dạn, vẫn nói khôn-linh, mặt mày sáng'áng. Anh ta
mới ở được có ít tháng thì đã rư tình với con gái của
ông chủ nhà. Hương-cả-Khoan sợ làm rầy ra càng thêm
xâu hổ, bởi vậy ông gả phứt Thị-Lài cho tên Hiền, đặt
trong khối oán thù, ng'ài kl'ỏi dị ng'ị.

Hiền là tay khôn ngoan, bởi vậy khi Hương-cả-Khoan
chết rồi, anh ta kế nghiệp thì anh ta tung hoành, quyết
dùng gia tài chút đỉnh của cha vợ để lại đó mà làm ra
một sự nghiệp lớn ở trong tỉnh Trà-Vinh. Anh ta nghĩ nếu
không có quyền thế thì khó mà làm giàu lớn được, Anh
ta mới ra làm làng, ban đầu làm Hương-hào, Xã-trưởng,
lần lần mò lên tới tới chức Hương-quản, Hương-sur. Anh
ta dùng cái quyền Hương-chức mà húng-hiếp lường-gạt
những dân Thổ khờ-khạo ở trong làng, nhờ làm như vậy
nên làm hương-chức trong 10 năm thì ruộng đất đã ã g
số lên tới một trăm mẫu. Anh ta lại gặp dịp may, lúc
ấy trong tổng khuyêt chức Phó Tổng. Anh ta ra tranh cử
nhờ trong nhà sản có tiền, hề mới đầu n'ười ta nghe do
bởi vậy cho lên lo có một tháng, tốn có một ngàn đồng,
mà được làm thầy Phó. Anh ta làm Phó Tổng, không
có quyền-hành gì bao nhiêu, nhưng mà anh ta là người
thầy xa, nên không lây sự đó làm buồn, nghĩ i ông
Cai-Tổng đã già rồi nên mình biết nhân-nhận trong một
ít năm, thì cái quyền Cai-Tổng không lọt khỏi tay mình
được. Thiệt quả ông Hiền làm Phó-Tổng mới 3 năm,
kè Cai-Tổng qua đời, ông ta được cấp bằng làm Cai-
Tổng.

Quyền thế đã có sẵn rồi, oai nghi lập thêm không khó
gì, ông Hiền mới dùng quyền thế, lập oai nghi, mà sửa
trị làng dân trong tổng. Cách ông sửa trị khác hơn
người ta hết thấy ; ông sửa là sửa bộ điền tộ địa, ông
trị là trị tá thổ tá canh, chứ không phải ông sửa tục
xâu t'ỏi hèn, không phải ông trị côn đồ cướp đảng như
một hai ông Tổng khác. Ông sửa trị có mấy năm mà
ruộng đất của dân Thổ mười phần đã sang tên ông đứng
bộ hết bảy tám phần.

Ông Tổng Hiền có hai đứa con : đứa con gái lớn tên

là Lý tổ-Nga, đưa con trai nhỏ tên là Lý-chánh-Tâm. Tuy ông làm quan ông ít thương dân, nhưng má ông làm cha thì ông thương con nhiều lắm. Đưa con gái ông cho lên Nữ-học-dường mà học, còn đưa con trai thì ông gửi nhà người quen đăng đi học trường tỉnh Trà-Vinh. Tô-Nga học tới ló tuổi, có bằng sơ-học rồi ông mới đem về tỉnh gả lấy chồng. Cách 3 năm trước ông xin phép đi Saigon hầu Tòa Phúc-Án về vụ ông kiện giành 120 mẫu đất với cha Thạch-Gồng. Khi ông về tới nhà thì khi sắc ông hân-hoan lắm. Ông nói cho vợ con hay rằng ông đã đăng kiện rồi, mà ông lại đã hứa gả Tô-Nga cho con trai Cai-tổng-Hỉ ở Mỹ-Tho, chàng ấy tên là Lê-phùng-Xuân, đương làm Thông-ngôn Tòa Phúc - Án trên Saigon.

Ông vui chưa được mấy ngày, Lê-phùng-Xuân chưa đi lễ chi hết, kể ông mang một chứng bệnh phi thường - bụng ông một ngày một thêm lớn, da mặt với tròng con mắt ông một ngày một thêm vàng, ông uống thuốc Tây, thuốc Tàu, thuốc Nam đủ thứ mà bệnh cũng không thấy giảm. Những hương-chức đến thăm ông có nhiều người đoán chắc ông bị thư hoặc bị thuốc, nên khuyên ông rước thầy mà mổ hoặc may mới hết được. Ông nghe có ông Lục-Ba ở chùa Cán-Chông mổ thư mổ ngải giỏi lắm. Ông lật đật cho người đi rước, thì ông Lục-Ba không chịu đi. Ông cùng thế phải mượn xe hơi mà qua đó, té ra qua đến chỗ, ông Lục-Ba coi bệnh rồi, thì ông lắc đầu nói rằng ông không biết làm thuốc.

Ông Tổng Hiền trở về nhà, bệnh càng ngày càng thêm nặng, ăn uống không được, cứ nằm mà thở ề ề hoài. Một đêm nọ, ông biết trong mình không thể chịu lâu nữa được, ông bèn kêu vợ con lại đứng gần ông rồi ông trời với vợ 2 đứa : một là phải gả Tô-Nga cho Lê-phùng-Xuân, hai là phải lo cho Chánh-Tâm ăn học cho có bằng-cấp. Vợ con khóc rùm, ông nhắm mắt nhìn vợ nhìn con một lần chót rồi tắt hơi.

Cai-Tổng Hỉ ở Mỹ-Tho hay tin Tổng Hiền chết, thì dắt con, là thầy-thông Lê-phùng-Xuân, xuống điếu tang. Bà Tổng Hiền như dịp ấy, bà thuật lời trời của chồng

lại cho Cai-Tông Hỉ nghe. Cai-Tông Hỉ rất vui lòng; nên làm tuân bá nhưt cho Tông Hiền rồi, thì Cai-Tông Hỉ cậy mai đến nói mà cưới Tô-Nga cho Phùng-Xuân.

Bà Tông Hiền thăm nghĩ chồng chêt để lại cho bà bạc hơn nười ngàn đồng. lúa gần hai chục ngàn giạ, ruộng hơn năm trăm mẫu, mà con trai thì khờ dại, mới học lớp nhưt trường tỉnh mà thôi, nếu bà không lo gả con gái lấy chồng, thoả như việc nhà có xảy ra đều chi trắc trở, thì bà biết cậy nhờ ai, Đã vậy mà chồng chêt cần-dẫn ân cần việc ấy lắm, nên dầu thương con, bà cũng không lẽ phụ ý chồng.

Còn nàng Tô-Nga, tuy nàng sanh trong nhà ông Tông Hiền mặc dầu, song tánh-tình cứ chỉ nàng không giống cha chút nào hết. Ở trong nhà thì nàng hiền-lương, ra ngoài đường thì nàng khiêm nhường, với người lớn thì bằng cung kính, với kẻ nhỏ thì nàng dịu-mềm, nhưt là đối với cha mẹ cùng em thì nàng thảo thuận, tưởng cũng ít con gái nào bì kịp. Tuy trong lúc đám tang của cha, nàng dòm thấy Phùng-Xuân bộ tịch vức-vắc, vẫn nói xác xược, da đen, miệng rộng, răng hô, trán thấp, coi không ra vẻ người phong-lưu, nhưng vì có lời trời của cha, nên nàng phải đánh lều nhắm mắt mà phú duyên nợ cho trời chớ nàng không dám hở môi mà khen chê chi hết.

Phùng-Xuân cưới Tô-Nga về mới chung gôi một bữa đầu, thì Tô-Nga đã thất chí, vì nàng thì thanh-nhả, còn chàng thì ô-tạp, nàng thì hòa-nuốn, còn chàng thì táo-bạo, nàng mở miệng thì nói nhưn nghĩa, còn chàng mở miệng thì nói bạc tiên, nàng học ít mà trí cao, còn chàng học nhiều mà trí thấp vợ chồng mà tánh ý khác nhau như vậy thì có thể nào mà vui-vẻ cùng nhau cho được. Cách ba ngày chàng liên xúi nàng về xin một ngàn đồng bạc dặng cho chàng lập thể lo đổi về Trà-Vinh. Vì nàng thương mẹ nhớ em, nàng muốn về gần-gũi dặng thăm lom cho dễ, bởi vậy nàng lật đật về tỏ thiệt với mẹ rồi lấy bạc đủ số đem đưa cho chàng.

Cách ít ngày có giấy đòi Phùng-Xuân xuống giúp việc Tòa-Án Mỹ-Tho. Tô-Nga chung-hứng tỏ ý trách chồng

Đạo nỡ gạt mình, Phùng-Xuân nói dối rằng vì Tòa án Trà Vinh lúc này có đủ người làm việc, nên quan trên sai đi tạm Mytho ít ngày, chờ chừng nào Trà Vinh có trống chỗ rồi sẽ đòi xuống đó.

Tổ-Nga tuy biết mây lời ấy là lời giả dối, nhưng mà việc đã lỡ rồi, dầu mình phiền trách cũng không ích gì, bởi vậy nàng cười rồi bỏ qua, cứ giữ phận gái theo chồng, không thêm nhắc tới sự đó nữa.

Vợ chồng về Mytho ở trong vài tháng thì Tổ-Nga đã rõ tánh ý của Phùng-Xuân. Chàng là một tay bài bạc ăn chơi, cưới vợ là một chước kiếm tiền, chứ không phải chú tâm lập gia thất. Trong nhà sẵn có vợ hiền lương xinh đẹp, mà chàng không kể chi tới, đêm nào chàng cũng thả đi chơi tới hai ba giờ khuya chàng mới về, gặp thứ bảy thì chàng đi cho tới sáng bết. Bữa nào chàng hết tiền chàng hỏi, nếu nàng có mà đưa thì êm, còn như nàng không có thì chàng mắng chưởi om sòm, túng thế nàng phải đi cầm đồ nữ trang mà đưa mới êm được.

Tổ-Nga thất chí, nhiều bữa, chồng đi chơi, nàng nằm co ở nhà giọt lụy chứa chan. Vì bởi nàng là gái biết đều, nên gặp duyên nợ như vậy thì nàng buồn thắm mà thôi, chứ nàng không dám trách cha, mà cũng không nỡ cho mẹ biết.

Phùng-Xuân có vợ như vậy mà chàng không biết bởng hạnh phước, cứ trông mong rút tiền bạc mà thôi. Mỗi lần nàng về Trà Vinh thăm mẹ với em, mẹ có cho năm bảy chục để nàng bỏ túi mà xài, thì Phùng-Xuân lấy hết, mà chàng cũng không vừa lòng, cứ xúi vợ phải xin năm ba trăm cho chàng xài mới đủ. Ban đầu Tô-Nga muốn được bụng chồng, nên nàng về than thĩ xin mẹ vài trăm. Chàng được tiền thì vui mà hết tiền thì quạu nữa. Nàng xin hai ba lần, rồi thấy mẹ không được vui; nên nàng không dám xin nữa. Chàng không có tiền, ban đầu còn mắng chưởi, thét rồi chàng đánh đập nàng xé mặt u đầu. Nàng khóc lóc khuyên lơn chàng đừng có chơi bời, nàng hứa rằng nếu chàng thôi bài bạc tửu sắc, thì việc ăn xài trong nhà có thôn thiếu bao nhiêu nàng chịu cho hết. Chàng đã không nghe lời nói phải mà lại còn đánh thêm và nói

rằng : « Mày có khôn thi về dưới Láng-Thé má dạy mẹ mày, chớ đừng có dạy tao. Đồ đi chó, đừng có ý giàu mà làm phách. May là cha mày chết, chớ phải mà cha mày còn sống, tao đánh cho mày thấy thằng cha mày. »

Tổ-Nga là gái thanh-nhã, nàng nghe những lời võ phu ấy chẳng khác nào như đinh đóng trong lỗ tai, bởi vậy nàng khóc nức nở, nàng tủi cho linh hồn cha ngày còn sống tưởng chọn được rể hiền không dè nhảm mắt rồi rề hiền lại hoá ra bất tiêu. Trong tai nàng vẳng vẳng nghe mấy tiếng « *Đồ đi chó thằng cha mày* » hoài, nàng không thể nào nguôi được, bởi vậy sáng bữa sau, chàng đi làm việc rồi nàng lẻ mướn xe đi về nhà cha chồng, mà thuật các tội lỗi của chồng lại cho cha mẹ chồng nghe.

Ông Cai-Tổng Hĩ dắc nàng trở ra Mytho, đơi chàng đi làm việc về, ông rầy sơ-sài ít tiếng rồi ông về, coi bộ chàng không đếm xỉa chi hết. Tổ-Nga thấy vậy càng thêm buồn hơn nữa. Nàng ở nán ít ngày cho lành vết tích rồi nàng nói với chàng đặng về Traviuh thăm mẹ. Chàng cho đi, song chàng hăm rằng : « Mày về rồi chớ đừng trở lên phải có 500 đồng bạc, nếu không có thì mày coi tao. »

Tổ-Nga vì sợ mẹ buồn rầu, nên từ ngày nàng theo chồng, nàng áo-não thế nào nàng cũng ôn-ấp trong lòng, không dám hở môi cho mẹ biết. Chuyện này chồng làm quá bụng nàng rồi, đã đánh đập mà lại còn nhục mạ nàng và cha mẹ nàng nữa, bởi vậy về đềm nhà nàng thỏ-thé tỏ hết mọi việc cho mẹ nghe.

Bà Tổng Hiên cương con, bà nghe con bà bị đánh bị chửi tối ngày mà anh sui chị sui không trừng trị thằng rề, thì bà nổi giận, bởi vậy bà nhứt định bắt con bà lại, không cho về nhà chồng nữa. Chẳng phải Tổ-Nga không thương chồng, nhưng vì hễ nàng nhớ mấy lời chàng nhục mạ thì nàng tức tủi, nên mẹ dạy ở lại thì nàng vưng, chớ nàng không cãi chi hết.

Phùng-Xuân đơi đến nửa tháng mà không thấy vợ lên. Chàng bèn xin phép 2 ngày đi Traviuh mà thăm vợ. Chàng bước vô nhà, vừa ngó thấy mặt vợ, thì chàng trở trạo rầy la om sòm. Bà Tổng Hiên bình con, bà giận

run, nên bà óng tiêng nhểc chàng chờ một hồi, rồi bà đuổi chàng phải ra khỏi nhà bà cho mau, nếu không nghe lời thì bà biểu đày tờ vác chổi nó đập. Phùng-Xuân cũng không vừa, chàng cự lộn với bà, tuy chàng không dám mắng nhểc song chàng cũng trã treo nhiều tiếng nặng nề lắm. Tổ-Nga thấy vậy càng thêm nảo nề, nàng cứ ngồi day mặt vô vách mà khóc, chớ không nói được tiếng chi hết.

Mẹ vợ với chàng rẻ rầy một hồi rồi Phùng-Xuân ngoe ngoáy bỏ ra về. Khi chàng ra tới cửa chàng nói với rằng : « Má muôn bắt vợ tôi lại, để tôi má hết nhà cho má coi. » Bà Tổng Hiên đáp rằng : « Ừ, mầy có giỏi thì mầy làm sao mầy làm đi. Tao thí vài ngàn đồng bạc cho thấy kiện thì mầy ở tù rục xương, nói cho mà biết, đừng có đánh phách. »

Phùng-Xuân về rồi bà Tổng Hiên nói với Tổ-Nga rằng : « Nó có giỏi thì nó vào đơn mà kiện xin để mầy, chớ nó làm gì mầy được. Thấy kệ nó, để coi nó làm sao cho biết. Mầy ở đây, đừng có theo nó nữa. » Tổ-Nga cứ ngồi khóc hoài.

Cách chảng bao lâu, Chánh-Tâm thi đậu bằng sơ học. Bà Tổng-Hiên tuân theo ý chồng, nên lo cho con vào trường Chasseloup-Laubat.

Chánh Tâm đi học xa, mẹ ở nhà lo lắng hoài, ăn ngủ không được. Và từ khi ông Tổng Hiên chết rồi, thì làng xóm họ không kiêng nề bà Tổng như hồi trước nữa : đã vậy mà dân Thổ bị ông Tổng lấy đất hồi trước, chúng nó hăm-he hằng ngày. Bà Tổng-Hiên thấy dân tình như vậy thì bà đã để ý muôn mua nhà về châu-thành.

Lúc này con bà lên học trên Saigon, bà mới đổi ý, tính lên Saigon mua nhà mà ở, trước cho thông-thoả tâm thận sau nữa gần con cho dễ.

Một bữa nọ bà dắt Tổ-Nga lên Saigon thăm Chánh-Tâm. Bà nghe nói ở đường Thuận - Kiêu có bán một cái nhà lâu mười hai ngàn đồng. Bà đi coi, thấy nhà còn chắc chắn, miếng đất rộng - rãi, bà vừa ý lắm, nên bà trã lên trã xuống hai ba ngày rồi bà dứt giá mua mười ngàn rưởi. Bà về bán

lúa đem bạc chống đủ, rồi mua sắm bàn, ghế, tủ, giường dọn dẹp ma ở. Bà cậy một người em nhà chú của bà là Hương-bộ Huýnh, coi giùm nhà cửa ruộng đất của bà ở Làng Thê, rồi bà dắt Tô-Nga lên ở nhà mới trên Saigon với bà.

Phùng-Xuân hăm dọa nghe mạnh mẽ lắm, mà đã năm sáu tháng rồi, không thấy chàng kiện cáo chi hết. Chừng mẹ con bà Tổng Hiền về ở trên Saigon, chàng lót-cót lên xin lỗi với bà và xin rước vợ về. Bà Tổng rầy chàng một hồi rồi bà bớt giận ; tuy bà không đuổi chàng nữa song bà nhứt định không cho Tô-Nga về nhà chàng. Phùng-Xuân theo dả lả với vợ, thì vợ cũng bớt giận, nhưng mà chàng có hỏi đâu thì nàng mới nói đó, coi ra lợt lạt, chớ không có vẻ mặn-nồng. Tuy là nàng chuyện-vãn với chàng mặc dầu song hễ chàng biểu nàng về Mỹ-tho thì nàng lắc đầu, trong trí còn nhớ mấy thoi mấy đập, còn ghi mấy lời nhục mạ ngày nọ hoai.

Phùng-Xuân năn-nỉ hết sức không được, thì chàng mới lòng, bởi vậy chàng không nói tới chuyện ấy nữa, mà hễ mười bữa hoặc nửa tháng thì chàng lọ-mọ lên một lần, mà lần nào lên chàng cũng chà lết ở ăn cơm rồi ngủ tại đó. Bà Tổng không đuổi-xô rầy-rà nữa, song bà cũng không thèm ngó ngang tới, lên bà không hỏi, mà về bà cũng không cầm.

Vợ chồng Phùng Xuân lạt-léo như vậy đã gần ba năm mà cũng chưa hiệp một nhà được. Hôm gặp Cẩm-Vân trong rạp hát Casino, Tô-Nga nói vì mắc ở hủ-hỉ với mẹ, nên không theo chồng được, ấy là lời nói dối, bởi vì Tô-Nga xa chồng là tại phiên chồng, chớ không phải vì thiếu mẹ.

...

2. — Yêu nhau nên phải tìm nhau.

Buổi sớm mai, trời mưa rĩ-rã, gió phật lao rao. Bà Tổng Hiền ngồi trên bộ ván dựa cửa sổ mà ăn trâu, tay bà xĩa thuốc sông, mắt bà ngó ra ngoài vườn. Lá cây nhờ trời rửa ướt loi-ngoi, con cóc sợ gió lạnh ngồi núp dưới gốc mận.

Con Nền là đứa ở hầu trâu nước cho bà, trạc chừng 11, 15 tuổi, mặt mày sáng láng, y phục sạch sẽ, ở phía sau đi ra, một tay xách bình trà, một tay bung ống nhỏ đem để một bên bà. Bà day lại hỏi nó rằng:

— Con Lại đi chợ về rồi hay chưa ?

— Fầm bà, chưa.

— Còn thằng Diệu đi đâu ?

— Bẩn bà, ảnh ngồi dưới nhà bếp.

— Hồi hôm tao dặn nó phải sửa hàng rào lại. Sao mà từ hồi tảng sáng cho đến bây giờ nó chưa chịu đi là n ?

— Bẩn bà, ảnh nói để m t lát tạnh mưa rồi ảnh sẽ là n.

— Dừ hôn ! Đi lìm trời mưa rồi chết hay sao mà sợ ! Thuở nay có ai bị trời mưa mà chết bao giờ ? Cái quân đó thiệt là khôn nạn ! Ở dưới ruộng đi làm tới ngày ngoài mưa, không nghe nó nói tiếng gì. Dem nó lên Saigon mới mấy tháng, nó học theo thói ở chợ, rồi nó núc-ních thấy phát ghét.

Con Nền thủng thủng đi trở vô phía trong. Cách chảng bao lâu thì thấy thằng Diệu ở trần khoe lưng đen tráy, dằn mưa ra đứng dựa hàng rào mà sửa mấy cây hư, chèn mấy lỗ trông.

Đồng hồ gõ 8 giờ. Bà Tổng ngồi nói một mình rằng : « Con nhỏ hỏi hôn nó đi coi hít vé khuya lẩn hay sao, mà nó ngủ trưa dừ. » Bà vừa nói thì Tồ-Nga ở trên lầu cũng vừa đi xuống.

Tồ-Nga mình mặc một cái áo bà ba lụa trắng, một cái quần lảnh đen lưng màu bóng hường giọt, chơn mang một đôi dép nhứt-bồn, tóc tai dá-dươi, mặt mày sật sừ, nàng lục đục rửa mặt ở trong bồn một hồi, rồi cầm cái lược bước ra, và lại bộ ván chồ mẹ ngồi đó mà ngồi. Nàng xỏ đầu tóc mà gỡ, mái tóc đen xủ xuống hai bàn tay trắng ngón tay nhỏ cầm chắc cái lược thưa, gò má no tròn, bàn chơn vun-xủn, hàm răng khít lại trong bóng, cặp mắt sáng lại ôn hòa, dung nhan ấy có lẽ đa tình, mà gương mặt ấy chắc là hữu đức.

Bà Tổng ngó nàng, bộ bà đất ý lắm, nên bà chúm-chím cười rồi hỏi rằng:

— Hồi hôm hát hay lắm hay sao mà ở khuya dủ vậy.

— Hay lắm má à! Má không đi coi thiệt uống quá. Tối nay nó thôi hát tuồng đó rồi. Con ít ư hát bóng, mà con coi quên về. Gần 12 giờ mới vắng.

— Hay giống gì! Hát bóng chớp-chớp coi mới con mắt hồng chết.

— Thưa, phải. Coi hát bóng mới con mắt thiệt. Mà nếu họ hát tuồng như hồi hôm này thì đáng coi lắm má à... Ý! nè má! hồi hôm con coi hát, con có gặp một cô nhỏ nhỏ thiệt là lịch-sự. Con ai vậy không biết. Con ngồi gần một bèn cô, con coi từ bàn tay bàn chơn, con nói chuyện với cô, người lã đẹp đẽ mà vẫn nói cũng phải thể lắm.

— Chừng bao lớn?

— Cô nói cô 17 tuổi. Để bữa nào con có đi Chợ-lớn, con kiếm nhà cô con thăm, rồi con mời cô ra đây chơi cho má coi. Thiệt dễ thương lắm.

— Ở Chợ lớn hay sao?

— Dạ. Cô nói cô ở đường Cây-Mai.

— Bộ khi con chệt khách nào đó chớ gì.

— Thưa, không biết nữa..... Mà không lẽ con chệt đâu má à. Cô này ngộ-nghĩnh, lại vẫn nói dễ thương lắm mà, con chệt đâu được vậy.

— Hồi hôm con đi coi hát rồi, chà nó có đem một cái thơ lại kia. Má để trong tú rượu trong hộc phía ngoài cửa đó. Con lấy đọc coi thơ của ai vậy.

Tổ-Nga bới đầu vén khéo rồi, vừa đứng dậy đi lấy thơ, vừa kêu con Nền mà nói rằng: «Nền a, coi có nước sôi, máy khuấy cho tao một tách cà-phe sữa uống chơi, Nền. Khuấy sữa nhiều nhiều một chút, nghe.»

Con Nền ở phía sau dạ rần. Tổ-Nga kéo hộc tú lấy phong thơ rồi thủng thủng đi lại cái ghế ca-na-pé ngồi mở ra mà coi. Trên cái ghế có để hai cái gối dựa, bao bằng tờ màu trắng sáo lại có thêu sen le; nàng chống tay dựa vào gối, màu gối dọi mặt nàng, coi thiệt là đẹp-đẽ. Chẳng hiểu vì cơ nào nàng đọc thơ mà nàng lại châu

mây, mà chùng đọc rồi nàng xé tan xé nát đem quăng vào ống nhỏ, sắc mặt cô hết vui.

Bà Tổng hỏi rằng :

— Thơ của ai vậy con ?

— Thưa, thơ của thầy hai.

— Nó mới lên hôm nào đây, còn gởi thơ chi nữa ?

Thơ nó nói giống gì đó ? Bộ khi xin tiền phải hôn ?

Con Nên bung tách cà-phe sữa đem ra. Tô-Nga rước lấy rồi bung lại bàn ăn ngồi mà uống, không trả lời mấy câu hỏi của mẹ. Nàng uống vài muống rồi để đó, chống tay ngó sừng ra ngoài sân một hồi lâu rồi hớp thêm vài muống nữa. Bà Tổng kéo gối nằm ngửa trên ván và nói rằng : « Má nghĩ thiệt má giận thầy con lắm. Tánh hộc tốc, hễ thấy thi ừ bươn, không coi đi coi lại, rồi bây giờ mới để cái họa lại cho vợ con đó. »

Tô-Nga chau mày đáp rằng :

— Việc đã lỡ rồi, má trách thầy làm chi má. Thầy cũng muốn cho con có chồng tử tế, chớ phải thầy muốn hại con hay sao. Tại phần số của con phải rui như vậy, thì con chịu chớ.

— Thiệt không thấy con gái nào mà vô phúc như con.

— Trời biểu sao thì phải chịu vậy, chớ biết làm sao bây giờ.

— Trời gì ! Má muốn con vào đơn mà xin đề phứt cho khỏi cực lòng.

— Có lẽ nào con nỡ làm như vậy, má. Lời thầy trối trước mặt con, con ghi trong trí mà nhớ hoài. Chừng nào thầy hai thầy xin đề con thì thầy đề, chớ lẽ nào con dám xin đề thầy.

— Ít ngày tới xin một trăm, ít ngày tới xin hai trăm ai có tiền đâu mà cho hoài. Thế khi nó tướng của ông cha gì nó để lại đây hay sao mà. Nó gởi thơ xin bao nhiêu nữa đó ?

— Thưa, thầy không có xin tiền.

— Vậy chớ gởi thơ nói giống gì ?

— Thầy năn-nĩ con về dưới ở với thầy. Thầy nói bây giờ thầy không chơi bởi nữa.....

— Thôi, thôi, ai mà tin được. Hồi đó nó đánh phách,

nó nói để nó làm cho má hết nhà - sao hai ba năm nay không làm thứ coi, rồi bây giờ lại xuống nước mà năn-nỉ. Té ra nó làm má không được, mà cha nó đã hết nhà trước rồi. Má nghe nói nợ tịch nhà cửa ruộng đất hết ráo rồi, không biết chừng họ còn bắt họ giam thâu nữa đã.

Tổ-Nga đứng dậy đi lại rót nước trà uống vài hớp rồi men-men ra cửa chống tay trên lan-can mà ngó ra đường. Trời đã tạnh mưa rồi, song nước còn đọng trên lá cây, nên hễ gió thổi thì lá lay nước đổ. Nàng đứng đứng mà ngắm kiến vật, tuy trời âm-ý, song có cây mát-mẽ nên đua nhau trở đợt đơm bông. Nàng thấy có một cái bông búp đã rụng rồi mà màu còn tươi, nàng nghĩ phận nàng chẳng khác nào cái bông ấy, thì nàng bát ngát trong lòng. Thỉnh linh con mèo mun, ở trong nhà thủng thủng đi ra, nó khò-khè bước lại cạ chơn nàng một hồi rồi cấn òng quần nàng mà trì nhủng-nhủng. Tổ-Nga cúi xuống vỗ con mèo một cái nó chạy đi xa, rồi nàng kéo ống quần lên mà phủi bụi, lòi bắp chuối trắng nõn mà tròn-vo. Nàng trở vô nhà leo lên ghê xít-đu mà nằm. Bà Tổng hỏi rằng:

— Em con nó có dặn chúa - nhựt này vô rước nó hay không?

— Thưa, không. Nó nói lúc này bài vợ nhiều lắm; nó liệu chúa-nhựt nào rảnh nó về nhà chơi được thì nó ra, chớ đừng đi rước thất công.

— Tội nghiệp quá! Thằng lo học dư! Nó không nói trước, để về thỉnh linh đây rồi đồ đâu có sẵn cho nó ăn.

— Má lo dư hôn! Ở đất Saigon mà thiếu vật gì. Nó về nó muốn ăn vật gì nó nói thì đi mua cho nó ăn chớ, cần gì phải lo sắm sẵn.

— Tội nghiệp, ở trong trường ăn cực ăn khổ, nên món nào nó cũng thèm hết thấy. Con mà nó học được thiệt má mừng quá. Má tính về trên này mà ở cho gần nó, thiệt là hay lắm, chớ ở dưới Láng - Thê thì hơi nào mà đi thăm nó.

Con Lại đi chợ về nấu cơm kho thịt xong rồi, con Nền bưng dọn lên bàn. Mẹ con bà Tổng ngồi lại ăn; Tổ-Nga

và ăn và nói chuyện với mẹ, song nàng nói mà trí lo ra.

Đến trưa trời nắng, nên đường sá khô ráo hết thấy. Tố-Nga ngủ thức dậy thì nghe đồng hồ đã gõ 3 giờ chiều. Nàng thấy trời tốt, bèn xin phép mẹ đi Chợ - Lớn kiếm hàng trắng tốt mà mua ít thước về may áo mát bận ngủ. Bà Tổng gặt đầu nói rằng: « Ừ, con có đi Chợ-lớn, luôn dịp coi có thứ hàng nào tốt con mua may cho em con với, nghe. Má coi đồ lụa của nó đã củ hết rồi. »

Tố-Nga biểu con Nền sửa soạn đi với nàng. Nàng lên lầu thay đồ rồi kêu xe kéo đi với con Nền lại nhà ga Chợ-Đũi mua giấy xe lửa mà đi Chợ - lớn. Lên xe rồi nàng tỉnh thăm trong trí, hề mua đồ xong rồi mà còn sớm, thì nàng sẽ đi kiếm nhà cửa cô gặp trong rạp hát hồi hôm đó, đặng thăm cô chơi.

Vô tới Cholon, nàng dắt con Nền thưng-thắng đi bộ mà coi đồ chơi luôn thề. Nàng đi đường Thủy-Binh rồi qua Quãng-Tổng-Cái, đi đò xuống mé sông. Nàng ghé mấy tiệm bán lãnh nhiều kiếm hàng mà mua, thì không có thứ nào vừa ý nàng hết. Nàng đi lần lại chợ. rồi ghé tiệm Nam-Sanh. Nàng vừa bước vô, thì nàng Cẩm-Vân ở trong tiệm cũng vừa bước ra, tay cầm một xấp hàng, nách cặp một cây dù màu ửng hồng. Hai nàng gặp nhau, cả hai đều chùng-hững, nên đứng khựng lại rồi ngó nhau mà cười.

Tố-Nga nói rằng : « May dữ hôn ! Tôi tính để tôi mua đồ một lát rồi tôi đi kiếm nhà cô mà thăm cô đa. » Cẩm-Vân lộ sắc mừng mà đáp rằng :

— Nếu được vậy thì em mừng lắm. Thôi, sẵn dịp đây, em xin mời cô đi với em. Cô lại nhà em chơi, rồi mai một em sẽ ra thăm cô lại cho biết nhà.

— Được, được. Để rồi tôi đi với cô. Cô chờ tôi mua đồ một chút được hôn ?

— Thưa, cô có mua vật chi thì mua đi, em đi theo chơi với cho vui. Cô mua xong rồi sẽ đi, nhà em ở gần đây.

— Cô còn mua chi nữa hôn ?

— Thưa, không. Em mua rồi, em mua vài thước lục sạ về thêu khăn chơi, chớ không có mua chi nữa.

— Nếu vậy thì cô chịu phiền đợi tôi mua ít thước hàng rồi tôi đi với.

Hai nàng dắt nhau vô tiệm. Tổ-Nga hỏi hàng trắng và biểu lấy thứ thiệt tốt cho nàng coi. Tài Tú không biết nàng hỏi hàng trắng mà muốn mua nhiều, hay là lụa, hay là xuyên, nên đứng dục dục, không biết lấy thứ nào. Cầm-Vân thấy vậy bèn hỏi rằng : « Cô mua hàng trắng dặng may áo quần hay là dùng làm việc chi ? » Tô-Nga đáp rằng : « Ờ, may áo quần. Tôi muốn may vài cái áo bà-ba bạn trong nhà, lại tôi cũng may cho thằng em tôi vài bộ đồ mát nữa. » Cầm-Vân gặc đầu nói rằng : « Tiệm này có bán xuyên trắng tốt lắm. May áo mát thì cô mua xuyên đó mà may, còn may quần thì phải mua lục-sạn Bắc-Thảo. »

Tô-Nga gặc đầu và cười. Cầm-Vân biểu tài-phú lấy xuyên với lục-sạn trắng. Tô-Nga cầm hàng mà coi thì nàng vừa ý lắm, nên nàng hỏi giá. Tài-phú thách giá cao quá, nàng không quen mua hàng, nên đứng bợ-ngợ, không biết phải trả bao nhiêu cho vừa. Cầm-Vân rước mà trả giùm cho Tô-Nga. Dứt giá xong rồi Tô-Nga mới mua 2 xấp xuyên với 10 thước lục-sạn Bắc-Thảo. Nàng móc bóp ra lấy bạc mà trả cho tiệm. Cầm-Vân liếc thấy trong bóp có bốn năm tấm giấy trăm và vài tấm giấy hai chục. Tô-Nga đưa một tấm giấy trăm cho tài-phú thối, còn Cầm-Vân thì đứng gói hàng rồi đưa cho con Nền ôm. Tiền bạc trả xong rồi hai nàng bèn dắt nhau trở ra. Cầm-Vân hỏi Tô-Nga rằng :

— Cô còn mua vật chi nữa hôn ?

— Thôi, có mua vật chi nữa đâu ?

— Vậy thì để em kêu xe dặng rước cò vô nhà em chơi.

— Được. Có xe kiến kia.

Cầm-Vân ngoắt một cái xe kiến lại rồi mời nhau lên xe, hai nàng ngồi phía sau, con Nền ngồi phía trước. Cầm-Vân biểu người đánh xe đi qua đường Cây-Mai. Xe rút chạy, hai nàng tươi cười ; bất luận khách-trú hay là Annam, ai thấy hai nàng dung-nhan đều đẹp-đẽ cả hai, thì cũng day mặt mà ngó.

Xe qua đường Cây mai: chạy được một khúc rồi Cầm-Vân đưa tay và chỉ và biểu người đánh xe ngừng ngay số

82. Nàng mở cửa leo xuống, móc tiền trong túi mà trả tiền xe rồi mời Tố-Nga vô nhà.

Tô-Nga bước xuống thấy có một dãy phố lâu 5 căn, mà căn phố số 82 ở về phía đầu dưới. Hai bên lan-can ngoài cửa có để mỗi bên một chậu cao vàng, vì thêm nắng knát mưa nên lá không được tươi tắn. Ngay trước cửa giữa có treo một bức áo xanh nhong-nhảnh để cho người đi qua đi lại ngoài đường không thấy được trong nhà. Hai bên cửa sổ có cắm song sắt sơn màu xám, lại có treo màn may bằng vải bò trắng kết ren thêu.

Cầm-Vân bước vô trước rồi dờ bức sáo cho Tố-Nga với con Nền vô. Cô ba Hải, là gì của Cầm-Vân, đương nằm trên bộ ván gỗ nhỏ để phía trong nghe tiếng giầy, tưởng khách nào lạ, nên lom còm ngồi dậy. Cầm-Vân nói lớn lên rằng: « Thưa dì, có cô ở ngoài Saigon, ghé thăm cháu đây. »

Cô ba Hải chào hỏi lảng xảng, mời Tố-Nga ngồi, kêu đưa ở, là con Ngó, mà hỏi chế nước uông. Cầm-Vân mời Tố-Nga ngồi tại bộ ghế sa-long Thượng-Hải để chính giữa nhà và biểu con Nền ngồi bên ghế bành-tượng dựa cửa sổ. Khách ngồi rồi, Cầm-Vân bước vô trong, để cây dù gói hàng trên ván chõ di ngồi đó và kêu con Ngó mà nói nhỏ nhỏ.

Tô-Nga dòm trong nhà thì thấy dưới đất lót gạch bông đánh sập lạng-bóng trên la-phong sơn trắng lại có vẽ-vời, hai bên vách tường có treo hai khuôn bình lớn, bên tay mặt thì là chơn-dung một người chệc, chừng 50 tuổi không mập không ốm còn bên tay trái thì là chơn-dung một người đàn-bà Annam, trạc chừng 40 tuổi, mặt mày dễ-đạm, bộ tướng dong-dầy. Phía trong tại một bên có để một cái tủ rượu, trên tủ sắp chén ăn cơm, chén uống trà, đều bằng kiêu, lại có bít bạc hệt thấy, còn một bên có để một cái bàn viết phía trên có treo một bộ tượng, 4 tấm, viết chữ Tàu lạng-quảng, tượng coi củ xi mà lại lộng khuôn kiến. Tuy trong nhà đồ đạc không bao nhiêu, lại cũng không có vật chi quý báu, nhưng mà nhờ chủ nhà dọn dẹp vén-khéo sạch-sẽ, bởi vậy ai bước vô cũng muốn ngồi chơi lâu,

Tổ-Nga đương ngồi ngó đồ, kể Cẩm-Vân bước ra, nâng bèn hỏi rằng :

— Hai khuôn hình treo đây, là chơn dung của ai, mà thợ vẽ khéo quá ?

— Hình của tia má em.

Tổ-Nga ngó Cẩm-Vân. Ồi ngó hai khuôn hình, miệng chúm chiêm cười. Chẳng hiểu Cẩm-Vân nghĩ thế nào, mà nàng thấy Tô-Nga ngó hình mà cười, thì nàng cũng cười và nói rằng :

— Tia em hồi trước có tiệm trà lớn ở đường Gia-Long Tia em về Tàu rồi mất ở bên; má em mới san tiệm cho người ta rồi mua dây phở lâu này đây.

— Bác gái mất hồi nào ?

— Mới mất tang ít tháng nay .

— Té ra dây phở lâu này của cô hay sao ?

— Thưa, phải .

— Được mấy căn .

— Năm căn .

— Cô cho mượn một căn được bao nhiêu ?

— Năm mươi lăm đồng .

— Phở trong này có lẽ cho mượn đắt lắm há ?

— Thưa, có người ta mượn luôn luôn, không khi nào mà bỏ trống bao giờ .

Cô bà Hải bước ra nói với Cẩm-Vân rằng :

— Sao cháu không biểu con Ngó nó đi mua bánh về dọn cho cô ăn chơi .

— Thưa, cháu đã sai nó đi rồi.

Tổ-Nga nghe nói như vậy bèn đứng dậy nói rằng : « Đừng có mua bánh trái làm chi mất công. Để tôi thăm một chút rồi tôi về. Bữa nào có rảnh, tôi vô sớm rồi sẽ ở chơi lâu. »

Cẩm-Vân cười và đáp rằng : « Thưa cô, còn sớm mà, mới 4 giờ rưỡi. Cô ngồi uống nước chơi một chút rồi sẽ về. Đây về đó có bao xa mà sợ tôi. »

Tô-Nga ngồi lại, dòm thấy trên ván phía trong có một bàn thêu, bèn hỏi Cẩm-Vân rằng :

— Cô thêu chi đó ?

— Em không có việc chi mà làm, ở nhà lúc-thức buồn

Quá, nên mấy bữa rày em thêu một cặp mặt giấy dặng
đóng đi chơi.

— Cô cho phép tôi coi được hôn?

— Thưa được.

Cầm-Vân bước lại lấy cái bàn thêu đem ra. Tô-Nga cầm
coi thì thấy có một cặp mặt giấy bằng nhung tím, mới
thêu rồi một mặt, thêu song phụng giao đầu, lựa toàn cườm
cắt mà thêu, lại bỏ màu coi tươi lắm. Nàng cầm trầm-trồ
khen ngợi hoài. Cầm-Vân thấy vậy mới nói rằng : « Cô
có muốn, thì để em thêu riết ít bữa rồi cô lấy mà dùng. »

Tô-Nga cười và nói :

— Cô thêu dặng cô dùng ; nên tôi lấy vậy sao cho phải.

— Thưa, không hại gì. Xin cô đừng ngại. Để em thêu
cặp này cho cô, rồi em thêu cặp khác cho em.

— Nên cô có lòng tốt như vậy thì tôi cảm ơn lắm.

Hai nàng đương nói chuyện tới đó, kê con Ngó bung ra
một mâm bánh để trên cái bàn giữa, trong mâm có 4 đĩa
bánh, một đĩa bánh bao, một đĩa bánh xếp, một đĩa bánh
bột lọc, và một đĩa bánh bông-lang nhưng đậu đen.
Nó trở vô rồi bung ra một mâm nữa có ba chén trà,
chén kiểu bít bạc, dưới có chum, trên có nắp. Cô ba
Hài bước lại ngồi cái ghế hoài rồi nói với Cầm-Vân
rằng : « Cháu mời cô ăn bánh đi cháu. »

Cầm-Vân đứng dậy chấp tay mời khách. Tô-Nga chối
từ không muốn ăn, xin để uống nước mà thôi, nhưng vì
đi cháu Cầm-Vân khuyên mời ép-uốn quá, nên nàng
phải vị tình lấy một miếng bánh bông-lang mà ăn. Nàng
ăn bánh rồi bung chén nước mà uống, thì mùi trà thơm
phức, tuy nàng không dám khen ngon, song trong trí
nàng biết trà này là trà mắc tiền. Nàng uống nước, mà
mắt ngó trên bộ tượng treo trên bàn viết và hỏi Cầm-
Vân rằng :

— Cô biết chữ nho hay sao?

— Hối nhỏ tí em có dạy chút đỉnh.

— Bộ tượng coi củ quá, mà nói cái chi hay lắm sao,
nên cô lộng kiêu làm kỷ dữ vậy?

— Bộ tranh đó của tí em để lại. Má em nói chữ viết
hay lắm ; hồi trước tí em mua tới một trăm tám.

— Coi lời-thời mà mắc dữ há?

— Tại chủ viết, mà người viết đã chết rồi, không còn ai viết hay bằng, nên giá mới mắc. Hồi năm ngoái chú em nói có một người chủ nhà máy nào đó này bộ này lại 2 trăm rưỡi. Chú em xúi bán, em không nỡ bán dấu tích của tia em, nên mới còn đó.

— Cô còn một ông chú hay sao ?

— Thưa, chú đó là chú họ. Bà con ruột của em bây giờ kể hết bên nội bên ngoại thì còn có một mình di em đây mà thôi.

Tổ-Nga thấy trời gần tối nên phải từ mà về. Con Nền chạy kêu một cái xe kiền đem lại, trả giá 5 cắt mườn đưa thẳng ra Saigon. Khi Tổ-Nga ra cửa, Cầm-Vân đi theo, Tô-Nga bèn nói rằng :

— Bữa nào ra nhà tôi chơi nghe hôn. Tôi trong lắm a.

— Để em thuê cặp mặt giày xong rồi em ra. Chừng ba bữa nữa chắc rồi.

— Ừ, được. Nhớ số nhà tôi hôn? Số 112 đường Thuận-Kiều.

— Em nhớ.

— Thôi, cô vô, để tôi về kéo tôi.

Tổ-Nga lên xe, xe rút chạy, mà nàng còn nói với rằng :
« Cô có ra thì ra sớm, đừng ở chơi lâu lâu một chút, nghe hôn »

Cầm-Vân cúi đầu. Tổ-Nga ngó ngoái lại, hai nàng cười với nhau rồi xe chạy tuốt.

Tổ-Nga về nhà, đưa hàng ra mà khoe với mẹ và nói rằng nhờ gặp Cầm-Vân chỉ biểu và trả giá giùm nên mua mới được hàng tốt mà rẻ. Bà Tổng Hiên coi hàng thì bà cũng vừa ý lắm.

Lúc ngồi lại mà ăn cơm tối, Tổ-Nga mới nói rằng :

— Má chưa thấy mặt, mà má định dọa hay quá.

— Định dọa giống gì ?

— Hồi sớm mới con khen cô ở Chợ-lớn đó, má nói cô là con chệc. Thiệt quá, cô là con chệc, cha chệc mẹ Annam. Cha mẹ chết hết, bây giờ cô ở với một bà di. Nhà cửa dọn dẹp ngộ quá, mà bà di cũng bái-buôi từ tề dữ. Cô thuê thiệt là khéo. Cô hứa thuê cho con một cặp mặt giày, để bữa nào thuê rồi cô đem ra mà coi.

— Con có vô nhà nó hay sao ?

— Thừa có. Con gặp cô rồi cô mời con lại nhà chơi. Cô đãi trà đãi bánh. Cha chả ! tía cô hồi trước bán tiệm trà, nên cô cho uống trà ngon quá .

— Thứ con chệch khách mà làm quen với nó làm chi.

— Con chệch mà cô nầy phải thế lắm mà. Để bữa nào cô ra đây má coi. Má thấy đây má cũng thương nữa.

Bà Tổng làm lơ, vì bà đã sẵn trí khinh khi con chệch, nên bà không tin lời của Tố-Nga nói chút nào hết.

...

3. — Tỏ bày tâm sự.

Cách ba ngày sau, lối 8 giờ rưỡi sớm mai, Tố-Nga nằm trên ghê xít-đu mà đọc nhật-báo, còn bà Tổng Hiền thì lục-đục ở sau nhà bếp, đương kiểm-điểm coi con Lại đi chợ về mà nó mua những vật gì.

Thình-linh Tố-Nga nghe có tiếng xe ngựa ngừng trước cửa, nàng liền ngồi dậy mà dòm. Nàng thấy Cầm-Vân trên xe kiên leo xuống, mình mặc áo nhung màu hột, xay lót bông hường, trên đội khăn lục-sạn trắng dưới bận quần lục sạn trắng chơn mang một đôi giày da láng, tay cầm một gói giày mỏng, thì nàng mừng rỡ lật đật đứng dậy đi ra tiếp khách. Nàng bước xuống nấc thang thấy Cầm-Vân còn đứng bỡ-ngợ ngoài cửa ngõ, thì nàng đưa tay mà ngoắt và nói rằng : « Mời cô vô. Cô hẹn 3 bữa thiệt đúng 3 bữa. »

Cầm-Vân và cười và bước vô sân. Nàng tưởng Tố-Nga ở phố, hoặc ở một cái nhà trệt nhỏ nhỏ, chẳng dè đèn đây nàng thấy một cái nhà lầu đẹp-đẽ, trước sân có bông có kiền, hai bên có mận có xoài, bởi vậy trông ý nàng có hơi sục sè ái ngại một chút. Tố-Nga bước ra sân mà tiếp khách. Khi vô gần tới cửa, Tố-Nga nói rằng : « Bữa nay trời nắng khô ráo, tôi chắc sao cô cũng ra nên từ hồi sáng cho đến bây giờ tôi nằm đọc nhật trình mà tôi có ý trông cô. »

Cầm - Vân đáp rằng : « Cô có lòng chiêu cố, cô đèn nhà thăm em trước, mà em để tới 3 bữa mới đi thăm lại, thiệt em có lỗi nhiều quá. Cũng vì cấp mặt

giày nên em mới mang lười, bằng không thì em đã đi thăm cô lâu rồi. Em mới thêu rồi hồi hôm này, nên lật đật đem ra cho cô. » Cẩm-Vân nói dứt lời thì đưa cái gói giày cầm trong tay đó cho Tố-Nga. Lúc ấy đã vô trong nhà rồi, mà Tô-Nga không mời khách ngồi, lại lật đật mở gói lấy cặp mặt giày ra, rồi cầm đầu lại trong tay mà ngắm. Nàng khen nức khen nở, khen bỏ màu khéo, khen thêu hai mặt giống nhau. Cẩm-Vân được khen thì sắc vui, sóng nét mặt coi cũng có vẻ ái ngại.

Tố-Nga coi mặt giày một hồi rồi mời Cẩm-Vân ngồi trên cái ghế ca-na-pê để theo bộ sa-lông ở giữa nhà. Cẩm-Vân dòm trong nhà, thấy đồ-đạc chuang dọn hực-hở, thì nàng càng thêm ái-ngại, muốn đi lại bộ ván để dựa cửa sổ mà ngồi. Tô-Nga nắm tay nàng và nói rằng :
Cô ngồi đây mà. Ngồi đây được. Trong nhà tôi có một mình má tôi với tôi, chớ có ai đâu mà ngại. »

Cẩm-Vân ngồi ghé trên ghế ca-na-pê. Tô-Nga ngồi một bên rồi kêu con Nền biểu rót nước uống. Con nện bưng 2 tách nước trà đem ra. Tố-Nga hỏi Cẩm-Vân rằng :

— Sớm mai cô lót lòng rồi hay chưa ? Để tôi sai bày tré đi mua bánh về ăn chơi nhé.

— Em có lót lòng rồi em mới đi. Ở với chị em thì em thiệt tình lắm. Hề em đói thì em thừa thiệt với cô chớ. Xin cô đừng có mua vật chi hết. Em uống tách nước trà này thì đủ rồi.

Cẩm-Vân và nói và bưng tách nước mà uống, tay bưng coi điệu-nhiều, miệng rống rất hữu duyên. Tố-Nga ngó ra ngoài đường thấy cái xe kiển còn đậu đó, thì nàng nói với Cẩm-Vân rằng :

— Uã ! xe nó còn đậu chi đó kia.

— Em có biểu nó chờ em.

— Chờ làm chi ? Ngoài này thiếu gì xe chùng nào cô về thì kêu xe khác mà về. hoặc về xe lửa cũng được.

— Thừa, thầy nó. Chờ bây giờ mình thả nó về xe không thì tội nghiệp nó.

— Tôi muốn cô ở ăn cơm với tôi chơi, rồi xế chiều sẽ về,

— Thưa cô, không được. Em có thưa với dì em rằng em đi một chút rồi em về. Nếu em ở chơi lâu quá, sợ dì em trông.

— Tôi muốn cô ở chơi với tôi một ngày. Thôi, để tôi trả tiền xe rồi biểu nó trở về trông nó thưa cho đi hay.

— Thưa, không nên. Để khi khác. Chị em còn nhiều ngày, chớ phải một lần này rồi từ biệt nhau hay sao.

Hai nàng đương ép từ với nhau, bỗng đâu bà Tổng ở nhà sau đi ra trước. Cẩm-Vân thấy bà, liền đứng dậy chấp tay và cúi đầu. Tô-Nga cũng đứng dậy và nói rằng : « Thưa má, có cô ở trong Cholon ra thăm con đây. Cô có thêu cho con một cặp mặt giày thật là khéo, đây má coi thử coi. »

Tô-Nga lấy cặp mặt giày đưa cho mẹ. Bà Tổng cầm đi lại bộ ván ngồi mà coi. Chẳng hiểu bà khen hay là chê, mà bà coi thoán qua rồi để trên ghê nghi, day lại tằm trầu mà ăn không nói chi hết. Tô-Nga mời Cẩm-Vân ngồi lại nói chuyện chơi. Cách một hồi, bà Tổng hỏi Cẩm-Vân rằng :

— Em là con của ai vậy ?

— Bẩm bà, con đây là con của Bang-Siêu.

— Cha mẹ còn đủ hay không ?

— Bẩm bà, cha mẹ của con khuất sớm.

— Có anh em gì hay không ?

— Bẩm không.

Bà Tổng hỏi có mấy lời rồi bà bỏ đi ra đằng trước. Hai nàng ngồi nói chuyện dông-dài với nhau một hồi rồi Tô-Nga mời Cẩm-Vân lên lầu chơi.

Cẩm-Vân lên trên lầu, thấy nào là tủ-kiên một mặt, nào là tủ áo hai cửa, nào là bàn cầm-thạch hột xoài, nào là ghế tô-nê thượng hạng, nào là bàn bu-rô, nào là bàn rửa mặt, thứ nào coi cũng mắt tiền. Tô-Nga mở cửa cái phòng phía bên tay mặt và nói với Cẩm-Vân rằng : « Mời cô vô phòng tôi chơi. Ban đêm má tôi ngủ từng dưới; tôi ở trên này có một mình, buồn quá. »

Cẩm-Vân bước vô phòng, ngó thấy dựa vách tường để một cái giường đồng lau chùi sáng ngời, mùng lưới, nệm gòn trắng nõn. Trên đầu nệm có để một cái tủ kiên đựng sách đầy mấy ngăn. Phía dưới chum có để một cái tủ

áo bằng cây gỗ. Dựa cửa sổ có để một cái bàn nhỏ mặt vuông với vài cái ghế tô-nê.

Tổ-Nga kéo ghế tô-nê mời Cẩm Vân ngồi dựa cửa sổ, rồi nàng cũng ngồi ngang đó. Cẩm-Vân liếc mắt ngó Tổ-Nga thấy sắc nàng không được vui như hồi nãy. Tổ-Nga xây mặt ngó ra ngoài cửa sổ một lát rồi nàng thở dài mà nói rằng :

— Cô coi đó mà coi. Nhà cửa minh-mông như vậy, mà có hai mẹ con ở thì vui sao được. Tôi có một thằng em trai, ngặt vì nó mắc đi học, chúa-nhứt nó về chơi rồi tối nó vô trường. Tôi biểu nó xin ở ngoài, nó không chịu, nó nói mỗi bữa đi mất công, bởi vậy lúc bãi-trường mới có nó, còn ngày thường thì có một một mình má tôi ở với tôi mà thôi. Chớ chi tôi có được một thêm một đứa em gái như cô vậy đặng ở hủ-hỉ với nhau thì nói gì.

— Nếu cô có được một đứa em gái, thì chắc cô bắt nó ở nhà đây với bà, đặng cô theo thầy, chớ cô có ở đâu đây mà hủ-hỉ.

— Theo thầy làm chi..... Theo sao được.....

Tổ-Nga nói tới đó, thì sắc mặt nàng buồn nguyền. Cẩm-Vân không rõ tâm sự của Tổ-Nga, song nàng thấy Tổ-Nga buồn nàng không dám hỏi : tuy vậy mà có lẽ nàng kiếm lời giải buồn giùm cho Tô-Nga, nên nàng nói rằng : Cô còn một bà mẹ lại có được một người em trai nữa, mà cô buồn. Vậy chớ phận em cha mẹ đã khuất hết mà anh em cũng không ngờ đây sao. »

Hai nàng ngó nhau rồi cúi mặt xuống Cẩm-Vân thì rờ tay trên bàn, Tổ-Nga thì nhịp chun dưới gạch, không ai nói tới ai hết. Cách một hồi lâu, Cẩm-Vân đứng dậy vịn tay vào song cửa sổ mà ngó ra ngoài vườn. Tô-Nga sợ nàng về nên nói rằng : « Cô ngồi đó chơi mà. Cô ngồi rồi tôi nói chuyện cho cô nghe. »

Cẩm-Vân ngồi lại. Tô-Nga nói tiếp rằng : « Tôi mới quen với cô, mà không biết tại sao tôi thương cô quá. Tôi muốn hai đứa mình kết làm chị em với nhau chơi, không biết có đặng chăng ? » Cẩm-Vân cười và đáp rằng :

— Phận em hèn mọn quá, nếu cô sẵn lòng chiếu cô thì em rất đội ơn, chớ em đâu dám đeo bông.

— Thôi, đừng có khiêm nhượng chi hết. Để tôi nói như vậy: tôi 20 tuổi, lớn hơn cô ba tuổi. Vậy từ rày sắp lên kêu tôi bằng chị chớ đừng có kêu bằng cô nữa, nghe lọt-lạt lắm.

— Xin vưng. Mà chị cũng phải kêu em bằng em, chớ đừng có kêu bằng cô nữa, nghe.

— Ủ. Chớ sao.

Hai nàng cười với nhau, coi bộ tương đắc lắm. Tố-Nga hỏi rằng :

— Em đã trọng rồi, vậy mà di đã có định gả em nơi nào hay chưa ?

— Chưa. Em chưa muốn lấy chồng.

— Tại sao vậy ?

— Tại tôi chưa muốn, chớ có sao. Đời này đàn-ông con trai họ yêu mà lắm, phần nhiều họ mê đồng tiền chớ không kể như nghĩa chi hết. Phận em là gái, em phải gan đục lóng trong; em còn nhỏ không gặp gì.

— Em tính như vậy phải lắm. Em phải thung-thắng mà chọn lựa, nếu em vội lắm, rủi gặp chồng không biết điều thì em phải mang khổ trọn đời. Chị có đi cái đường đó rồi, chị ngó thấy chồng gai rỏ lắm, nên chị khuyên em phải dè-dặt. Hồi trước chị cũng tính như em vậy đó, tính dè-thung-thắng mà chọn lựa. Té ra cái phần của chị là phần rủi, nên chị chọn lựa không được, bởi vậy mấy năm nay chị rầu-rĩ không biết chừng nào.

— Chị rầu việc chi ?

— Để chị nói cho em nghe. Chị gòc ở dưới Láng-Thé, thuộc trong tỉnh Trà-Vinh. Ông già chị hồi trước làm Cai-Tổng. Hồi chị 17 tuổi, cũng bằng em bây giờ đó, ông chị đi hầu kiệu trên này, gặp thầy hai, là chồng của chị bây giờ ở dưới Mỹ-Tho đó, thầy nói thê nào khônh biết, mà ông già chị hứa gả chị cho thầy. Ông già chị về nhà rủi nhuốm bệnh chừng một tháng rồi ty trần. Tuy lúc ông già chị mất thì chồng chị chưa có đi coi đi nói chi hết, song trước khi tắt hơi, ông già chị có trời với má chị, biểu một hai phải gả chị cho đó. Làm con mà cái cha mẹ sao cho phải, nhứt là lời

đi chúc của cha mà mình không kể, thì ai gọi mình là con có hiếu, bởi vậy chị phải nhắm mắt đánh lêu, mà vung lời cha. Thiệt hồi đó chị cũng tưởng thấy hai làm thầy thông thầy kỹ, dầu tánh tình không được cao thượng đi nữa, cũng không có lẽ đèn nôi đê tiện. Té ra phần số của chị rui lắm em ôi, chị gặp một người chồng không có liêm sỉ, không biết nhơn-nghĩa chi hết, cứ thả đi bài bạc, rượu trà đi điếm hoải. Mới cưới về năm ba ngày thì nói gạt chị mà giựt một ngàn đồng bạc, rồi từ đó về sau cứ đánh chưởi chị, biểu phải về xin tiền cho thầy xài, chớ không thầy nói một tiếng nào có tình hoặc có nghĩa bao giờ. Hễ có tiền đưa cho thầy thì êm, còn nếu không có tiền thì thầy tay đánh miệng chưởi. Chị ráng mà chịu mấy tháng, rồi chị mới than phiền với má chị. Má chị nghe nói nổi giận, bèn nhứt định bắt chị lại, không cho ở với thầy nữa. Má chị cứ biểu chị vào đơn mà xin phá hôn thú hoải, song chị nghĩ phận đàn-bà con gái, trong 12 bèn nước, gặp may thì nhờ, gặp rui phải chịu ; nay chị rui gặp chồng vô tình bất nghĩa, chị xin phá hôn thú, rồi lấy chồng khác hay sao. Hưởng chi thấy hai lá chồng của ông già chị định, nếu chị bỏ thầy, thử chị mang lỗi với linh hồn của ông già chị lắm. Thà là thầy xin đê chị chớ dầu thầy có quấy cho mấy đi nữa chị cũng không nở đê thầy.

Cầm-Vân ngồi chằm-chỉ mà nghe. Tố-Nga nói tới đây nâng châu mày thở ra. Cầm-Vân thấy vậy mới hỏi rằng :

— Té ra mấy năm nay chị với thầy hai không ở với nhau nữa.

— Tuy không ở chung một nhà, song thầy cũng chả lết lên xuống hoải. Hồi ban đầu, chị mới về dưới nhà, thì thầy xuống thầy rầy-rà, hăm kiện thưa tưng-bưng, hăm làm hết nhà chị. Không hiểu thầy nghĩ thế nào mà hăm như vậy rồi không kiện, lại từ ngày chị về ở trên này, thầy lên đã lã, chớ không làm hung nữa. Má chị ghét thầy lắm, nên thầy lên thì lón lển, chớ không dám ngang tàng. Hôm tuần trước thầy mới lên năn-nĩ rước chị về. Má chị rầy om, thầy không dám nói nữa, song về dưới rồi gởi thơ nói rằng thầy mắc nợ họ đòi lung quá, nên xin chị 200 đồng bạc dặng trả nợ. Chị thầy vậy cũng tội nghiệp,

hết chị mới lên mua mấn-đa gửi cho thầy ngày hôm kia.

— Té ra thầy quấy mà chị cũng còn thương thầy.

— Đó là chị làm theo phậu sự người vợ, chớ nào có phải gửi tiên mà cho đó là thương đâu. Thầy với chị khác nhau như một trắng với một đen, cư xử cũng khác tánh tình cũng khác, ý tứ cũng khác, cái nào cũng khác hết. Vợ chồng như vậy thì ở chung với nhau sao được, có cái gì thích với nhau đâu mà thương. Tri thầy thế nào chị biết rõ hết, còn phậu thầy thì chị dám nói chắc, tới ngày thầy chết, thầy cũng chưa hiểu bụng chị được.

Cầm-Vân cười. Tô-Nga cũng gượng cười theo, mà nàng ứa nước mắt. Đồng hồ treo từng dưới gõ 10 tiếng. Cầm-Vân đứng dậy xia từ mà về. Tô-Nga cầm ổ ăn cơm hết sức mà không được, nên phải ép lòng đưa nàng xuống từng dưới đặng cho nàng về. Hai nàng bước ra khỏi phòng, Tô-Nga mắc lui-cui đóng cửa phòng. Cầm-Vân đi lại đứng dựa bàn bu-rô mà chờ. Cầm-Vân thấy trên bàn có để 2 khuôn hình dựng đứng, còn một khuôn nửa thì nằm úp mặt xuống bàn, bụi-bậm đóng đầy. Nàng cầm 2 khuôn dựng đứng mà coi, thì thấy một khuôn có lông hình của Tô-Nga, còn một khuôn nửa thì là hình của một người trai, đầu chải tóc ma-ninh, mình mặc đồ tây u-hoe đứng tréo chun, cánh tay trái thì dựa nính trên cái bàn có để một bình bông với ít cuộn sách, còn tay mặt thì thọc vào túi quần. Nàng đương cầm cái hình của người trai ấy mà coi. Tô-Nga khóa cửa rồi men men đi lại, ngó thấy Cầm-Vân đương coi hình bèn nói căng: » Hình đó là hình của thằng em tôi, thằng ba, nó chụp hôm bãi trường .

Cầm-Vân lật-đật để hình ấy xuống, chụp lấy hình của Tô-Nga và nói rằng: Hình chị chụp khéo quá. Chị còn dư cho em một tấm đặng lộng kiển để làm kỷ niệm chơi. »

Tô-Nga kéo học tử lấy một cái bao thơ rồi mở ra lấy đưa cho Cầm-Vân một tấm hình. Cầm-Vân chúm chím cười và nói rằng: « Cám ơn chị để bữa nào em đem hình của em ra em cho chị một tấm... Còn hình của ai mà bỏ úp đây? » Cầm-Vân với lấy cái khuôn hình bỏ úp trên

bản đó. Tổ Nga nói rằng: « Hình của thầy hai. » Cẩm-Vân cầm coi thì thấy người còn trai, bộ tướng lỏng-không, cũng chải tóc ma-ninh cũng mặc đồ Âu phục, song trắng thập mặt thỏ, răng hô, coi không được thanh nhã như cái hình của người trai hồi này.

Hai nàng dắc nhau xuống lầu. Tổ-Nga và thò tay vào túi và nói rằng:

— Đề chị trả tiền cặp mặt giày cho em chớ. Bao nhiêu vậy em ?

— Không, không. Em cho chị đặng đóng đi chơi; tiền gạo làm chi.

— Em cho thì chị cảm ơn; nhưng mà dầu em không ăn tiền công thì cũng đề cho chị thối tiền cườm tiền nhưng lại cho em chớ.

— Ôi ! chút đỉnh mà hại gì. Em cho chị đề làm kỷ niệm chơi, lại không được hay sao.

Tổ-Nga không biết nói sao được, nên phải bỏ cái bóp vô túi lại. Cẩm-Vân bước vô trong đặng thưa với bà Tổng mà về. Bà ừ rồi thôi bà không cầm ở ăn cơm, mà cũng không dầy lại ngó mặt Cẩm-Vân.

Tổ-Nga đưa Cẩm-Vân ra xe chị em quyền luyên, người mời vô chơi, kẻ dặng có ra thì phải ghé.

Hai nàng mới quen với nhau, mà vì tâm đầu ý hiệp nên thương yêu triêu mến nhau cũng như quen từ hồi còn nhỏ. Cách năm sáu bữa Tổ-Nga không thấy Cẩm-Vân ra chơi, nàng mới nói với mẹ đặng đi Chợ-lớn mà thăm. Bà Tổng nói rằng :

— Con nhỏ đó coi cũng không ngộ gì lắm, mà sao con ưa dủ vậy ?

— Má coi làm sao ! Cổ lịch sự lắm chớ. Tánh nết, mềm mỏng, vẫn nói nhỏ nhỏ, con chịu lắm.

— Con chệt khách mà biết giống gì.

— Con ai thì con chớ.

Tuy bà Tổng nói như vậy, song Tổ-Nga đi Chợ-lớn bà không cản, mà Cẩm-Vân ra chơi bà cũng không buồn. Tổ-Nga vô nhà Cẩm-Vân thì Cẩm-Vân mua mì mua bánh mà đãi, rồi lại mời lên lầu chơi. Tổ-Nga thấy Cẩm-Vân đã lộng kiến cái hình của mình mà treo ngan với

cái hình của nàng. Cầm-Vân lại lấy một tấm hình mà trao cho Tố-Nga đem về làm kỷ niệm. Từ ấy về sau, hai nàng vô ra thăm nhau luôn luôn, tình càng mặng nồng, ý càng quyến-luyến. khi thì dạy nhau thêu một gòì mặt giầy, khi thì cho mượn thơ tuồng truyện sách, khi thì cãi nhau sự ăn mặc, khi thì thuật việc nhà với nhau, bởi vậy mới quen vài tháng mà đã biết tâm sự với nhau không còn sót một chỗ nào. Cầm-Vân thì biết Tô-Nga tuy không nỡ bỏ chồng song không có bụng thương chồng, còn Tố-Nga thì biết Cầm-Vân tuy con chệc song nàng không chịu lấy chồng chệc, dóc lòng kiếm một người chồng Annam, chẳng cần giàu hay là nghèo, miễn là có học và biết nhơn nghĩa thì thôi.

Một bữa nọ bà Tống Hiền có việc nên bà đi về Traviñh Tố-Nga ở nhà một mình buồn, nên mới tặng sáng nàng viết thơ sai con Nền vô Chợ lớn mời Cầm-Vân ra ăn cơm và ở chơi một ngày. Con Nền đi rồi, Tô-Nga đưa tiền cho con Lại đi chợ mua đồ ăn. Nàng lại thay áo đổi quần, trang điểm sẵn sàng, tình đợi Cầm-Vân ra. chị em dắt nhau đi chợ Bến-Thành chơi, rồi sẽ về ăn cơm.

Lối 7 giờ rưỡi, Cầm-Vân ra tới. Tô-Nga bước ra ngoài cửa ngõ mà tiếp mừng. Tô-Nga nói rằng: « Bữa nay chúa nhứt, má qua đi Trà-Vinh, còn thằng ba nó nhắn về nó nói có bài vở nhiều nó không ra được. Qua ở nhà một mình buồn quá, nên mời em ra chơi. » Cầm-Vân cười rồi chị em dắt nhau vô nhà.

Khi bước vô cửa, Tố-Nga ngó Cầm-Vân mà hỏi rằng :

— Em đội cái khăn gì coi lạ dữ vậy?

— Em rô-dê (broder). Chị coi được hôn?

Cầm-Vân lột khăn mà đưa cho Tô-Nga coi. Tố-Nga cầm cái khăn vạch bìa mà coi rồi nói rằng :

— Em làm thiệt là khéo. Đội coi lạ con mắt một chút, mà ngộ chớ.

— Thuở nay chưa ai làm, Em làm thứ đội chơi.

— Em làm giùm cho qua một cái được hôn?

— Được chớ.

— Qua có ý đợi em ra rồi rú đi chợ Bến-Thành chơi.

Vậy thì hai chị em mình đi chợ, kiếm hàng mua rồi em làm cho qua một cái khăn như của em vậy.

— Được.

Hai nàng kêu xe-kéo má đi chợ. Gần 10 giờ hai nàng mới về. Khi bước vô sân, Cầm-Vân thấy có một thầy, mặc đồ tây, đứng dựa cửa mà ngó ra. Cầm-Vân không biết là ai, nên liếc mắt ngó Tố-Nga, trong ý muốn hỏi coi ai đó, nhưng vì nàng thấy Tố-Nga chau mày ú mặt, nên nàng không dám hỏi. Hai nàng bước lên thềm, thầy ấy ngó Tố-Nga trân-trân và nói rằng: « Đi chợ sao mà lâu quá. Ta lên từ hồi sớm mới cho đèn bây giờ, ở nhà chờ hết sức. »

Tố-Nga không trả lời, cứ thủng-thẳng đi vô nhà. Cầm-Vân không biết là ai, nên cúi đầu lỏn-lẻn đi vô. Thấy nọ cũng đi theo mà vô nhà, và đi và hỏi rằng: « Bà già đi Travinh phải hôn? Lên thình-linh mà may dữ. Bà già đi hồi nào, bữa nào mới về? » Tô-Nga dắc Cầm-Vân lại bộ ván dựa cửa sổ mà ngồi, rồi nói rằng: « Má đi hôm qua, má nói vài ba bữa má về. »

Thầy nọ không ngồi, hai tai thọc trong túi quần, rồi đi qua đi lại mà hút gió. Cầm-Vân mở xấp hàng trắng mới mua về đó mà trái trên ván rồi hỏi nhỏ Tố-Nga rằng: « Thầy hai đó phải hôn? » Tố-Nga gặc đầu. Cầm-Vân cười và nói nhỏ-nhỏ nữa rằng: « Thôi, để em về, bữa khác rồi sẽ ra chơi. »

Tô-Nga lắc đầu đáp rằng:

— Ở chơi mà. Vê làm chi?

— Có thầy hai lên, mà chơi giống gì.

— Thầy lên thì lên chớ! Mình chơi với nhau thì chơi, ai cấm cản gì mà sợ.

Cầm-Vân áy-náy trong lòng, nên nàng không vui. Còn Tô-Nga thì mắc lo ra, nên nàng cũng không biết chuyện chi mà nói. Hai nàng cứ cầm khúc hàng, một người cầm một đầu mà coi hoài.

Thầy hai, là Lê-phụng-Xuân, bước lại, hai tay chông trên cái ghê nghi để dựa ván, mắt thì ngó chằm-chỉ Cầm-Vân mà hỏi rằng: « Cô này ở đâu? » Tô-Nga rước má

trả lời rằng : « Chị em bạn của tôi, ở trong ChoLon. »

Phùng-Xuân cười rồi bỏ đi lại ghế xít-đu nằm dựa lúc-lắc. Hai nàng buồn trí, kiếm không ra chuyện mà nói, nên lấy kéo cắt khúc hàng cho vuông-vức thành cái khăn.

Cơm nấu dọn lên rồi, con Nền mới ra mời ăn. Phùng-Xuân cởi áo u-hoe ra mà máng trên ghế xít-đu, rồi đi lại bàn ăn mà ngồi, vo hai tay áo sơ-mi lên tới cánh chỏ, coi bộ chăm-hám lắm. Tố-Nga mời Cẩm-Vân đi ăn. Cẩm-Vân dự-dự. Tô-Nga nắm tay mà biểu đi. Phùng Xuân tiếp nói rằng : « Cô lại ăn cơm chơi mà. Mặc cỡ giống gì. Đi, lại ăn luôn thế. » Cực chẳng đã Cẩm-Vân phải đi theo Tố-Nga mà lại bàn ăn, Tố-Nga ngồi ngan chông, còn Cẩm-Vân thì ngồi dựa một bên nàng.

Tố-Nga theo ép mời Cẩm-Vân ăn, mà Cẩm-Vân rón-rén ăn coi bộ không ngon. Phùng-Xuân nhai ngồm-ngóam và hỏi Tô-Nga rằng :

— Sao ? Hôm nay có nói với bà già hay chưa ? Sao không trả lời cho ta biết, để ta chờ hoài vậy ?

— Nói giống gì ?

— Ừa ! Hỏi lạ hôn ! Nói đặng về dưới mà ở, chớ nói giống gì.

— Má không chịu.

— Còn giận hay sao ?

— Làm sao mà hết cho được.

— Sao ta lên bả không rầy ?

Chẳng hiểu vì Tố-Nga giận cái tiếng « bả » hay là vì ý gì khác, mà nàng lặng thinh, không thèm trả lời nữa. Phùng-Xuân gặm xương ăn một hồi nữa, rồi nói rằng :

— Xuống ở với người ta, đề ở có một mình buồn gầu chết.

— Không có tôi, thầy càng vui, chớ sao lại buồn ?

— Vui giống gì ! Ở một mình hao tổn quá !

— Nếu vậy thì thầy muốn có tôi, đặng thấy khỏi tồn tiền, chớ có phải là thầy vì tình nghĩa chi đâu.

— Nói bậy nà ! Con này thiệt là kỳ quá. Nói chuyện gì với nó cũng không được hết thầy, hề nói thì nó bắt quanh bắt quẹo hoài.

Tổ-Nga không thèm nói nữa, nàng chạy qua mà nói chuyện với Cẩm-Vân. Ăn cơm rồi Cẩm-Vân đòi về. Tổ-Nga không cho về, nàng theo cầm ở lại, rồi chị em nằm trên ván mà nói chuyện làm thắm với nhau hoài. Phùng-Xuân nằm trên ghê xít-đu, chàng lúc-lắc một hồi rồi ngủ khò.

Đến chiều Cẩm-Vân từ mà về. Phùng-Xuân còn ở lại đó. Tổ-Nga đưa Cẩm-Vân ra xe mà mặt nàng buồn xo.

...

4. — Mỗi tư vương vấn

Năm giờ rưỡi chiều, mặt trời đã cheo lặn. Bà Tổng Hiền với Tổ-Nga đứng trước cửa ngõ mà ngó mông theo đường Thuận-Kiều. Thấy thợ đi làm về, người đi bộ hiệp nhau đi từ tốp, kẻ đạp xe máy rung chuông nghe ren-ren. Đâu trên xe kiểu chạy xuống, bánh lẳng trên lộ đá râm-râm; đâu dưới xe kéo chạy lên, xa-phu kéo mệt thở hào hển. Cỏ mọc hai bên đường bị bụi cát đóng, nên đôi màu hoe-hoe; cây trồng dựa theo lề gặp gió ao rao, nên oạt nhánh lay lá.

Bà Tổng đứng ngó một hồi rồi nói với Tổ-Nga rằng :

— Thằng nhỏ sao tới chừng này mà nó chưa về kia.

Mà phải bữa nay bãi trường hay không ?

— Thưa, phải.

— Bữa hôm nó có nói mà tao quên.

— Thưa, nó nói bữa nay. Mà nhứt trình cũng nói bữa nay bãi trường.

— Nó còn học có một năm nữa. Vái nó thi đậu phút cho rồi, đừng tao nhẹ lo... Kia, nó về kia phải. Phải nó ngồi xe kéo đó hay không ?

Bà và nói và chong mắt mà dòm. Tổ-Nga cũng dòm rồi nói rằng : « Phải. Thằng ba đó chờ ai. » Thiệt quá hai cái xe kéo lết bệt ngừng ngay cửa ngõ, xe trước thì Lý-chánh-Tâm ngồi, còn xe sau thì chở một cái rương lớn. Chánh-Tâm bước xuống, bà Tổng liền hỏi rằng :

— Sao mà về trễ dữ vậy ?

— Mặc kiếm xe kéo lâu quá. Học trò ra đông, nên xe không có đủ mà đi.

— Phải dè như vậy, hồi chiều ta biểu thằng Diệu kéo xe đem vô nó rước chằng là xong.

— Phải được như vậy thì nói gì. Để kiếm xe cực lòng hông chết.

Chánh-Tâm day lại biểu hai xa-phu phụ khiên rương vô nhà. Chàng với bà Tổng thủng-thủng dắc nhau đi vô sân, Tổ-Nga móc túi lấy bạc cắt trả cho xa-phu rồi nàng vô sau.

Cơm đã dọn sẵn trên bàn. Tô-Nga vặn đèn khí bựt lên sáng loà rồi đi mở tủ lấy một bộ đồ mát bằng lụa trắng mà đưa cho Chánh-Tâm thay. Nàng lại biểu thằng Diệu vác rương đem thủng lên lầu, vì lúc bãi-trường nàng ngủ từng dưới, có cái phòng ở dựa thang lầu, còn cái phòng ở trên thì nàng nhường lại cho em.

Chánh Tâm lên lầu thay áo đổi quần rửa mặt rửa tay xong rồi chàng mới xuống mà ăn cơm.

Ba mẹ con và ăn và nói chuyện nghe vui vẻ lắm.

Chánh-Tâm thấy mẹ với chị cưng, thì chàng đong-dánh nói nhiều tiếng ngang tàng, mà bà Tổng cười chớ bà không rầy la chi hết.

— Ăn cơm rồi Chánh-Tâm lại nằm ngửa trên cái ghế cana-pê mà hỏi Tô-Nga rằng:

— Hôm nay có ảnh hai lên hôn chị?

— Lên hoài.

— Anh đó thiệt là khôn nạn. Lên xin tiền hoài. Tại chị hiền quá nên ảnh không sợ. Tôi biểu chị đánh ảnh cho ảnh thất kinh, nết dám chơi bởi nữa mà.

— Tổ-Nga lặng thinh. Bà Tổng rước nói rằng:

— Bây giờ nó theo năn-nỉ biểu chị hai con về dưới ở với nó.

Ờ, ảnh biểu thì về đi. Về ở rồi coi ảnh còn đi chơi thì đảo ảnh cho ảnh tổn, ảnh bỏ cái tánh hư chớ gì.

— Quân đó mà theo ở với nó làm gì.

— Vậy chớ má bắt chị hai lại dặng mà gả cho thằng khác hay sao? Thằng nào cũng vậy hết thấy. nó thấy mình giàu tự nhiên nó quyết giựt tiền. Anh hai đó mà còn khá hơn thằng khác nhiều lắm đa má à.

— Cha chát nó ăn ở như vậy mà con khen nó chớ!

— Ở má, sáng mai má cho con một trăm đặng mua một đôi giày với một cái nón nỉ cho thiệt tốt dùng chơi nghe hôn má?

— Giày nón gì mà mất tiền dủ vậy?

— Thì má cho tiền, ta mua còn lại bao nhiêu để ta xài, chớ ai dại gì mà đưa hết cho họ sao nên má sợ Má cho một trăm nghe hôn má.

— Ừ.

Ba mẹ con nói chuyện chơi cho tới 10 giờ, Chánh-Tâm mới lên lầu mà ngủ. Chàng lên thang rồi, đi tới cái bàn bu-rô, ngó thấy có ba cái hình để đó, hình chị ở giữa, hình mình một bên, còn hình của người con gái nào lạ một bên, chàng bèn cầm cái hình của Cẩm-Vân lên mà coi. Chàng coi một hồi rồi bước lại thang lầu kêu lớn rằng: «Chị hai ơi, chị hai. Lên cho tôi hỏi cái này một chút chị.»

Tò-Nga nghe em kêu, không biết có việc chi, nên bươn-bả lên thang. Chừng nàng lên tới rồi, Chánh-Tâm mới hỏi rằng:

— Hình của ai đây chị?

— Dữ hôn! Tưởng có việc gì trọng lắm, kêu om - sòm làm giựt mình giựt mẩy.

— Hình của ai mà tôi không biết?

— Hình con hai ở trong Chợ-Lớn.

— Con hai nào? Con của ai vậy?

— Con ông Bang-Siêu.

— Sao chị lại có hình người ta được?

— Nó quen với chị, nên cho chị hình để làm kỷ niệm.

— Tên gì vậy?

— Nó họ Thái, tên Cẩm-Vân.

Chánh-Tâm cầm hình nhắm nhía một hồi nữa rồi hỏi thêm rằng:

— Con ông Bang-Siêu, té ra cô này là con chệc hay sao, chị?

— Ừ.

— Con chệc mà ngộ quá chị há? mấy tuổi vậy chị?

— Nó 17 tuổi.

— Quen với chị hồi nào?

— Ba bốn tháng nay.

- Hay ra nhà mình chơi hôn ?
- Ra hoài.
- Ra hoài mà sao tôi không gặp ?
- Người ta ra ngày thường, em mắc ở trong trường làm sao mà gặp được.
- Cô đó cho chị hình bao giờ ?
- Máy tháng nay rồi.
- Cho lâu rồi mà chị để đâu sao tôi không thấy ?
- Để đó chớ để đâu ; Máy lần em về em có lên trên này đâu mà thấy.
- Phải. a. Máy tháng nay tôi về mà tôi không có lên đây. Ngủ trên này có ma hôn, chị ?
- Ma qui đâu mà.
- Tôi nhất lăm
- É ! Đản ông con trai gì mà hư lăm vậy nà. Xưa rày chị ngủ đó một mình chị đó sao.

Chánh-Tâm để cái hình trên bàn rồi đi vô phòng. Tố-Nga trở xuống dưới tắt đèn mà ngủ.

Chánh-Tâm đóng cửa sổ lại rồi leo lên giường bỏ mùng xuống mà nằm. Tay gát ngan qua trán, cặp mắt nhắm lim-dim, chẳng hiểu chàng tư tưởng việc gì, mà cách chừng nửa giờ đồng hồ, chàng lại ngồi dậy tức mùng chun ra rồi đi riết ra bàn bu-rô vặn đèn lên và kéo ghế mà ngồi. Chàng khoanh tay ngó chằm-chỉ mấy khuôn hình một hồi lâu, rồi vói lấy cái hình của Cẩm-Vân mà nhìn. Chàng coi gần rồi coi xa, nhắm bên này rồi nhắm bên kia, mắt thì nhìn, còn miệng thì chúm-chím cười. Chàng lục-đục coi mấy khuôn hình mà chơi cho tới chừng nghe đồng-hồ gõ 11 giờ chàng mới chịu đi ngủ.

Một buổi sớm mai, lối chừng 8 giờ, Chánh-Tâm ăn lót lòng rồi, chàng mới bước ra trước sân đứng chơi. Chàng mặc áo bà - ba xuyên trắng, quần lục-sạn Bắc thảo, đầu đội nón trắng, chơn mang giày hàm-êch. Chàng coi mấy chậu kiểng rồi đi vòng lại mé rào mà coi mây bụi bong lái. Thịnh-liuh chàng thấy có một cái xe kéo ngừng ngay cửa, rồi có một nàng trên xe leo xuống, mình mặc áo quần bằng lụa trắng, đầu cũng choàn hầu khăn trắng, duy có đôi giày màu tím thêu cườm mà thôi.

Nàng ấy đứng xây mặt ra phía ngoài mà trả tiền xe, nên chàng không biết là ai. Chừng nàng lấy cây dù với một cái gói nhỏ trên xe rồi xấp-xấp bước vô cửa ngõ, chàng thấy mặt rõ ràng chàng mới nghi là Cẩm-Vân.

Thiệt quả Cẩm-Vân ra thăm Tố-Nga. Nàng bước vô sân, ngó thấy Chánh-Tâm, nàng liền cúi đầu mà chào. Chánh-Tâm đỡ nón lên đáp lễ, mà trong ngực lại hồi-hộp.

Cẩm-Vân bước lên thêm. Tố-Nga ở trong nhà dòm thấy, lật đật bước ra tiếp chào rồi chị em dắt nhau vô. Chánh-Tâm cũng men-men vô nhà. Tố-Nga mời Cẩm-Vân ngồi tại ghế ca-na-pê. Cẩm-Vân mở gói ra và nói rằng : « Em ở không buồn quá, nên em rô-dê vài cái khăn mu-sa đem chị dùng . »

Tố-Nga lấy một cái khăn phẳng ra mà coi. Lúc ấy Chánh-Tâm vừa bước vô, chàng thấy chị đương cầm khăn mu-sa mà coi, chàng đi riết lại rồi với lấy một cái đem đi lại cái ghế phía ngoài ngồi mà coi Tố-Nga cười và nói với Cẩm-Vân rằng : « Thằng ba đó. » Cẩm-Vân đứng dậy cúi đầu chào nữa. Chánh-Tâm cũng gác đầu đáp lễ rồi nói rằng : « Khăn tốt quá, chị cho tôi một cái bỏ túi chơi, nghe hôn chị hai . »

Tố-Nga cười và đáp rằng : « Khăn của cô hai đây, chớ có phải khăn của qua đâu. » Chánh-Tâm cười và ngó Cẩm-Vân mà nói rằng : « Té ra của cô đây sao ? Cô cho tôi bớt một cái được hôn cô. »

Cẩm-Vân mắc cỡ nên nàng cúi đầu ngó dưới gạch và đáp nhỏ nhỏ rằng : « Thưa, em làm cho chị hai, như thấy muốn dùng thì hỏi chị hai, chớ em có biết đâu. » Chánh-Tâm nói lớn rằng : « Ừa, hai người đồ thừa với nhau hoài, bây giờ tôi biết hỏi ai. Thôi, tôi lấy nhau. » Chàng và nói và bỏ khăn vô túi áo.

Tố-Nga với Cẩm-Vân ngồi nói chuyện với nhau, Chánh-Tâm cũng ngồi đó mà chơi, song một lát chàng liếc ngó Cẩm-Vân một cái. Hai nàng rủ nhau đi vô vườn thú chơi. Tố-Nga thưa cho mẹ hay rồi sai con Nền đi kêu một cái xe kiến. Chánh-Tâm đòi đi theo. Tố-Nga sợ Cẩm-Vân ái ngại nên không cho đi chung, thì chàng cũng kêu xe kéo mà

đi riêng, mà bà Tổng cũng khuyên Tố-Nga để cho em đi với cho vui, nên Tố-Nga phải chịu.

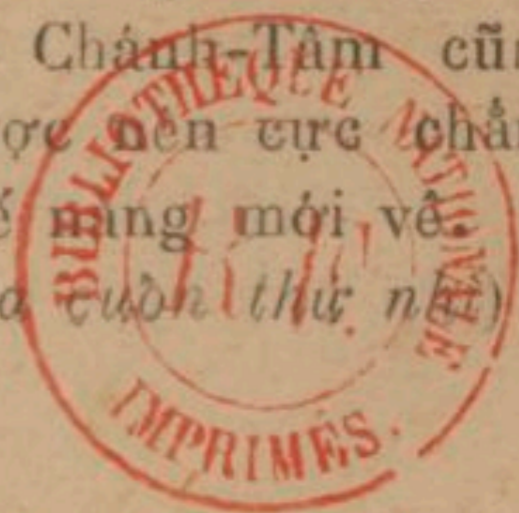
Chánh Tâm lên lầu thay đồ. Chàng mặc một bộ đồ tây, mang một đôi giầy mới mua 16 đồng, đội một cái nón nỉ xám cũng mới mua 12 đồng. Chàng leo xuống tài Tô-Nga thay đồ cũng vừa rồi, mà con Nền đi kêu xe cũng vừa về tới. Ba người từ bà Tổng rời ra xe mà đi, hai nàng ngồi sau, Chánh-Tâm ngồi trước. Vì xe chật hẹp, Chánh-Tâm với Cẩm-Vân ngồi gần đụng đầu gối với nhau, đã vậy mà Chánh-Tâm lại ngó Cẩm-Vân hoài, bởi vậy nàng ngồi ké-né, mắt cứ ngó xuống, chớ không dám ngó đầu hết.

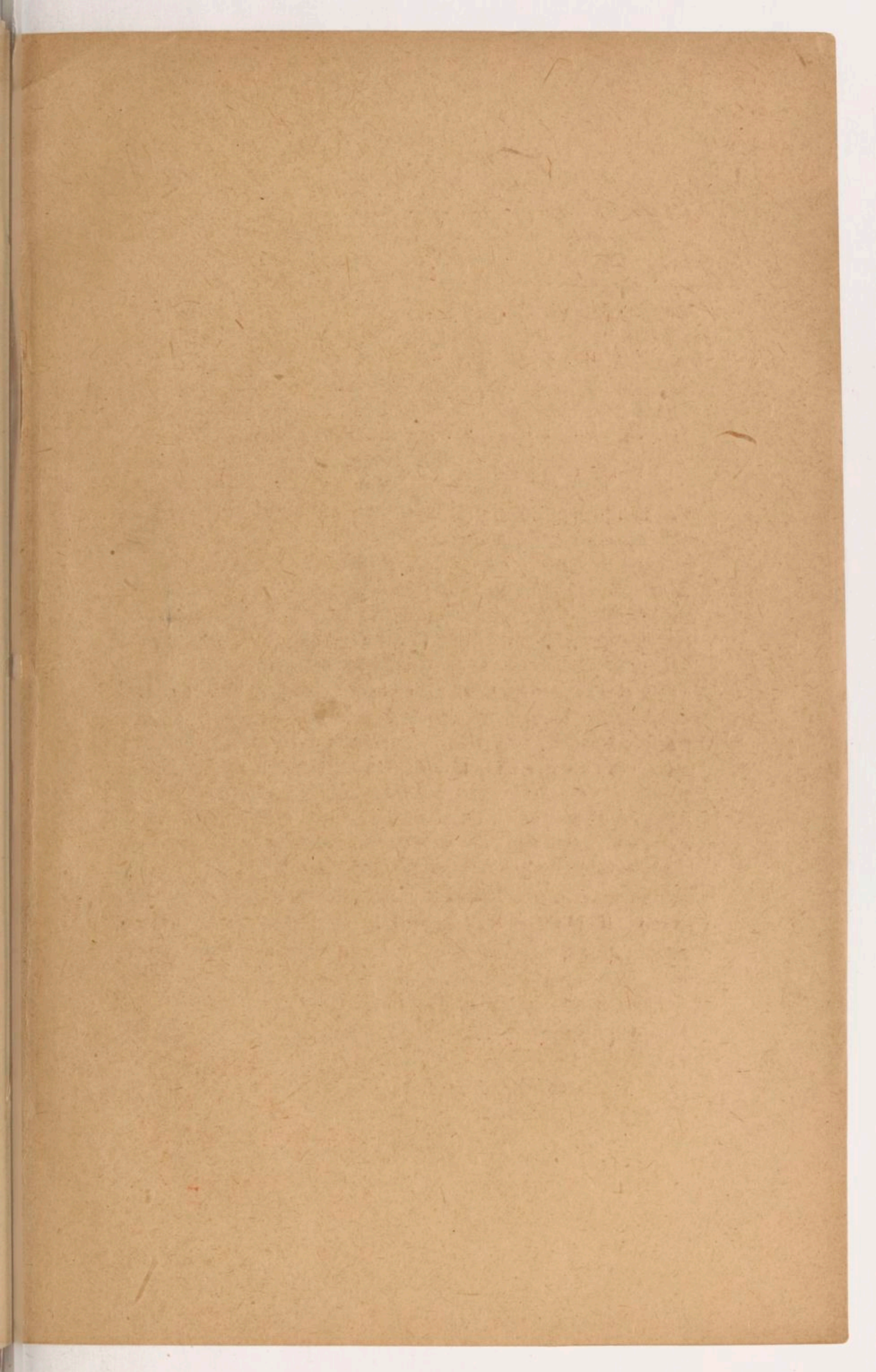
Cẩm-Vân dung nhan thiệt là đẹp-đẽ, lại bữa nay nàng mặc áo trắng đội khăn trắng, màu trắng ấy nó dọi da mặt của nàng càng trắng hơn nữa nên coi càng thêm đẹp. Đã vậy mà gươn mặt của nàng đã có vẻ hiền đức, rồi ngồi trên xe nàng sụt-sè e-lệ, cái vẻ hiền đức ấy nó phathêm cái nét thánh thiện tự nhiên, làm cho Chánh-Tâm là một người trai đã 18 tuổi rồi, mà chưa hề tư tình với ai bao giờ, hôm nay chàng ngồi gần Cẩm-Vân, chàng ngó gươn mặt, chàng liếc cườm tay, rồi chàng bùng-khuôn ngơ ngẩn.

Vô dền vườn thú, ba người neo xe lại đó, rồi dắt nhau thững thững đi các nẻo coi chơi. Trời nắng gắt, Cẩm-Vân trương dù ửng hồng ra mà che, màu dù dọi vào mặt nàng coi càng xinh đẹp hơn nữa. Đi một hồi mỗi churn, ba người mới ngồi trên cái bần, để dưới bóng cây da, mà nghỉ, Tô-Nga ngồi giữa, Cẩm-Vân với Chánh-Tâm ngồi hai bên. Cẩm-Vân đã quen rồi, nên nói chuyện với Chánh-Tâm náng bợt bợ-ngợ. Còn Chánh-Tâm lúc ở nhà thì chàng vúc-vắc liến xáo chẳng hiểu vì có nào bây giờ chàng lại tê chỉnh nghiêm-trang ít nói ít cười, mà có nói thì chàng nói dịu-dàng, có cười thì chàng cười nhích mép, chớ không nói om-sòm, không cười ha-hả nữa.

Chơi tới 11 giờ mới dắt nhau trở về. Cẩm-Vân xin phép ngồi luôn cái xe mà về Cholon. Tố-Nga không cho, biểu phải ghé ăn cơm rồi về, mà Chánh-Tâm cũng theo mời hoài, Cẩm-Vân từ không được nên cứ chàng đã phải ghé ăn cơm rồi ở chơi đến xế

(Xin coi tiếp qua *cuốn thứ nhất*)

GIỚI THIỆU SÁCH MỚI

Sách Nam-kỳ

Máu chảy ruột mềm, tác-giả Hồng-Tiêu, bộ 2 cuốn	0\$60
Tư tưởng cần ích, tác giả Tấn-Thành	0.15
Gương phấn đầu (Chiêu Anh thơ quán)	0.01
Ngũ hồ binh nam, bộ 5 cuốn, có hình	2.00
Phạm-Công Cúc-Hoa, dịch giả Lê-duy-Thiệu, bìa có hình rất đẹp, in theo kiểu mới rất rõ, đọc bộ 2 cuốn	0.60
Lâm-Sanh Xuân-Nương, dịch giả Lê-duy-Thiệu, dày 36 trang, bìa có hình vẽ kiểu kiêm thời	0.30
Tâm lòng nghĩa hiệp, tác giả Tô-bảo-Quang, văn rất hùng hồn, có thể kêu là Xã-hội tiểu-thuyết, hay lịch sử tiểu-thuyết, bộ 2 cuốn	0.80
Ngọn cỏ gió đùa, tác-giã, Hồ-biểu Chánh, in rồi cuốn thứ nhất	0.45

Sách Bắc-kỳ

Cung oán ngâm khúc dần giải (Tân Dân thơ quán)	0.30
Xác chết chạy đi đâu? (Tân Dân thơ quán)	0.12
Vòng quang thế giới (Tân Dân thơ quán)	0.30
Nhật ký sợ vợ (Nam-kỳ)	0.55

Thơ và Mandat xin gửi cho :

TÍN-ĐỨC THƯ XÃ

37, rue Sabourain, Saigon